

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . . 40.— francoi
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA

și
ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrise nu se in-
napolază.

ROMÂNUL

„Sfânta Rusie“.

Arad, 14 Aprilie.

Am cunoscut în Sibiu un creștin care, de câte ori venia vorba de Ruși sau de împărăția lor, se ridica dela masă și rostind cuvintele „Sfânta Rusie”, își făcea cruce cu o evlavie deosebită, ca înaintea sfântului altar. Era ceva nelămurit, vag și mistic în atitudinea acestui om ciudat. Nu prea știai, ce să deslușești din cuvintele și din crucea lui: sentimentul de groază, de admirație sau acela al vre-unei dorințe ascunse în fața imensului colos dela Nord?

Această nedumerire va fi stăpânit un moment și pe ceice își vor fi luat osteneala să cetească în numărul 80 al ziarului „Világ” articolul lui Ignotus despre Rusia. Nu știm, să se mai fi publicat până acum în vre-un ziar din monarhia austro-ungară cuvinte atât de elogioase și pline de aluziuni puțin coperite la adresa Rusiei. Autorul articolului așteaptă dela Rusia să aducă triumful democrației și al unei renașteri țărănești. Numai cât nu exclamă: „Sfântă Rusie, vină împărăția ta!”...

Dar și fără s'o spună, aceasta reiese de printre rândurile ultimelor pasaje, cari sună în modul următor:

„O renaștere țărănească va porni din Răsăritul Europei și cu valurile democrației va împropăta Apusul. Acel pământ imens, care e proprietate rusească, îndată ce se va pulveriza în parcele mici, va deveni o putere vie a istoriei universale. După cum, în mic, slavismul din Balcani s'a răscumpărat cu puterea proprietății țărănești și a democrației, tot astfel va deveni slavismul cu ajutorul ace-

leiaș puteri, o forță universală, care fie prin influința forței sale politice, fie prin influința altor energii latente va forma, în mod irezistibil, lumea după calapodul său. Nu e o simplă întâmplare, că poporul cel mai reacționar din Balcani, Românii, sub presiunea instinctului de viață națională, pot să-și silească pe boerii lor, ca prin reforme agrare, adecă prin ridicarea țăranimii la stăpânire politică, să-și mențină poziția, de care i-a învrednicit norocul. Rusia va reveni la aceasta tot atât de repede, pe cât de repede și-a eliberat iobagii. Și atunci dela Marea Adriatică până la Marea Neagră și dela Marea Neagră până la Marea Baltică jumătate Europa va cuprinde, într'o puternică îmbrățișare a democrației țărănești, cealaltă jumătate a Europei, rămase în feudalism sau poticnite în mercantilism...

Că aceasta va însemna totodată și reacțiune, e de netăgăduit. Pentru lucrarea pământului nu se cere atâta știință ca la industrie și pământul e mai mult în mâna lui Dumnezeu, decât industria. Deci savantul va începe din nou să iubească forma credinței, după cum se vede aceasta la Slavi și după cum își proiectează de pe acum umbra în filozofia lui Bergson. Dar pentru aceea — nu e așa? — și Bergson însemnează progres, și puterea inducțiunii nicăiri nu se manifestează în mod mai mare, decât în faptul, că însași Anglia, care a împrumutat lumii coloritul mercantilor, se pregătește să renască în Lloyd-georgism, adecă prin reforme agrare țărănești, și Lloyd George crede, că dânsul în privința aceasta e discipolul lui Henry George, deși nu e decât un fir de inducțiune al energiei rusești. O uriașă îngrămadire de *eventualități* cu-

prinde Rusia și efectul acestei împrejurări îl simte lumea: în dispoziții, în fenomene, în curente. Fericiți ceice de cu vreme se pregătesc să țină cu ea, dacă pornește, și vai de aceia, pe cari cutremurul ei de pământ îi va isbi nepregătiți și îi va înmormânta sub povara ei”...

Am adus înaintea cetitorilor noștri aceste constatări semnificative, nu cu gândul de a spune, că ne identificăm cu cuprinsul lor, ci numai ca un *memento* spre a învedera, că între ceice își permit uneori luxul de a cugeta, după cum îi îndeamnă rațiunea lor, se ivesc în timpul de față presimțiri și prevestiri mult grăitoare...

De altfel, în constatările lui *Ignotus* găsim două adevăruri, pe cari experiențele noastre de până acum ni le-au confirmat adeseori și ni le confirmă aproape zilnic.

Întâi, nu cunoaștem altă împărăție, în care biserica și religia creștină să fie ocrotită și sprijinită în toate orânduielile sale atât de mult ca în Rusia. Viața religioasă înfloarește acolo în toate straturile poporațiunii, dela coliba umilă a moșicului până la ceice se desfășează pe treptele cele mai înalte ale societății omenesti. Pe când la noi și în alte țări orașenii sunt înecați de-abinele în valurile pestilențiale ale indiferentismului religios sau chiar ale necredinței, în Rusia, domnește la orașe ca și la sate un respect sincer și adânc față de tot ce privește religia și biserica. De când au început roiuri de țărani români a părăsi, din cauza mizeriei, satele noastre, atât cei duși în America, precum și cei așezați prin Țara Românească, am putea spune că s'au stricat și destrăbălat, sub raportul vieții religioase. Iar cei ce au petrecut timp mai îndelungat în vre-o parte a Rusiei, se întorc a-

Strâmbă-Lemne.

De Victor Stanciu.

Pădurea doarme legănată de hoinăritul vântului pribeag. Invăluită în noapte și tăcere, ce ar putea face altceva? Din când în când câte o frunză se mișcă pe ramurile tinere, dar mișcarea aceasta nu înseamnă că s'ar fi trezit din somn. Frunzele dorm, altfel decât noi. Ele sunt ca crădasa din poveste, la capul căreia înzadar au cântat tarafurile muzicanților cei mai vestiți din țară, înzadar au stropit-o cu apă să o scoale ca pe ceilalți muritori, ea dormea înainte, și a trebuit să vie Făt-Frumos cu lumina din raiu ca să o scoale. căci așa i-a fost blăstămul: să nu se scoale, decât când va vedea cu ochii lumina raiului.

Așa este și pădurea. Înzadar se muncesc tarafurile cele mai gureșe și de-o sută de neamuri să o trezească, înzadar o stropește cerul cu rouă, până când plin de sângele revărsatului nu vine Făt-Frumosul: *Soarele* cu hainele lui țesute de raze, dorm toți locuitorii pădurii, pitici și uriași, cu frunțile și frunzele îndreptate spre pământ.

Când zorile, pionierii răsăritului, se arată, și răcoarea înviorătoare a dimineții începe să străbată firea, căuși neamul inaripat în ramurile legănate de adierele vântului începe ciripițurile sale, atunci se pregătește și pădurea pentru munca zilei. Milioanele de frunze indoite, adormite cu creștetul către pământ, încep a se ridica

cu ochii către cer, să vază ce timp vor avea astăzi. Florile își întorc capul spre răsărit, și așteaptă mirele, care le va svânta lacrimile lor de mireasă din ochii plânși. Alte plante își îndreaptă fructele spre ființa vieții și altarul lumii care este soarele, lăurind la visuri că azi mâne vor avea fructe coapte.

Când apare el, soarele, cu tot alaiul său de raze, miile de frunze dintr'odată își aprind candelile lor și pornesc munca în ateliere. Fiecare picătură de rouă se transformă în diamant; corul paserilor primește pe sfântul soare în osanale; tăcerea pădurii e întreruptă; toată „verdețea” și ființa laudă pe Domnul și se apucă de lucru!

Câți dintre noi nu am dori lucrul lor? Ce muncă obositoare poate fi să stai la soare în pădure? Altceva ce și face o floare? Pentru muncarea de toate zilele nu trebuie să alerge, să pribegească, să emigreze ca oamenii; îmbrăcăminte și locuință nu-i trebuie; iar copiii încă nu-i plâng de foame. Se pare că floarea nici nu are altă grijă, decât să trăiască bine și să crească. Când pământul îți dă de toate, — mulțum Sfântului — nu e greu de trăit. Ce fericite sunt ele, pentru că au așa de puține trebuințe. Nouă ni se pare, că plantele se hrănesc numai cu ceea ce le dă pământul. Nu e așa. O parte a hranei ele o scot din aer. Din pământ primesc unele materii, cari dizolvate în apă ajung în corpul lor, iar la ardere rămân ca cenușă, din aer au cărbunele și flacăra. La arderea unui lucru materiile luate din țărână se întorc iarăși în țărână, de unde au fost luate,

iar materiile primite din aer se duc înapoi în aer: la acela care le-a dat.

Dacă căutăm cărbunele, în păturile din cari cresc plantele, nu-l vom găsi în măsura în care se adună în corpul plantelor prin creșterea lor. Mai mult chiar, conținutul de cărbune al păturii în care cresc plantele rămâne același. Cărbunele, sau materia care arde din corpul lor trebuie să fie de undeva. Din nimic nu se poate face ceva. Trebuie să fim numai cu băgare de seamă ce se întâmplă cu cărbunele care arde. Cuptorul nu arde fără curent de aer. O parte a aerului, oxigenul, se împreună cu cărbunele, își ia drumul spre horn și se respiră în aer în formă de gaz mai greu decât aerul. Acest gaz, numit cu numele părinților din care s'a născut *bioxid de cărbune*, are mare importanță în economia naturii. El formează o parte a stâncilor, de var. Dacă se însoțește cu Mester-Strică, apă, scobesc împreună munții formând în măruntaiele lor peșterile. Tot el, tot *bioxidul de cărbune* e gazul care dă hrana plantelor.

Mai știm că la ardere pe lângă cenușă, vaporii de apă și *bioxid de cărbune* mai primim încă și căldură și lumină. De unde e căldura latentă în corpul plantelor? Și aceasta trebuie să aibă un isvor! Din muncarea ce-o primesc ele din pământ și aer, noi încă nu suntem în stare să producem în laboratoarele noastre materiile din corpul nostru. Acest brevet e exclusiv secretul plantelor și va trece încă multă vreme până când vom fi deslegați de el. Pe lângă hra-

casă mai întărită în credință și cu mai multă disciplină sufletească, decât cei întorși din America sau din România. Motivul poate să fie numai unul și anume: practica religioasă, care este adevărata și singura temelie a vieții creștine, e cu mult mai dezvoltată și mai îndobște respectată în Rusia, decât în alte țări.

■ Iar al doilea adevăr e, că stăpânirea rusească face tot ce-i stă în putință pentru a ușura traiul oamenilor năcăjiți, în deosebi al țărănilor. Pare că ar urma intenționat vechia țărănie română:

„Cruță pe cel umilit și doboară pe cel îndărătnic!”

... Țărani întorși din Rusia spun cu adâncă convingere, că lor le-a mers foarte bine pe acolo, că n'au fost șicanați sau năpăstuiți în felul, cum se simt, vexați zi de zi din partea solgăbiraelor din patrie... Un om de mare influență și autoritate, un bun cunoscător al relațiilor din Basarabia, susține, că din punct de vedere administrativ și economic țărăniimea română nicăiri nu are o soartă mai bună decât în Basarabia, sub stăpânire rusească. Adevărat, că în schimbul acestei ocrotiri economice și cuviințe administrative, poporul a fost lipsit de posibilitatea unei vieți proprii naționale.

Vorbiam mai anul trecut cu un țăran, care a stat timp mai îndelungat în Rusia, unde și-a agonisit avere însemnată și, pe baza articolelor scrise de d. C. Stere în „Viața Românească”, cercam să-i arăt, ce primejdii ar putea să urmeze pentru întreg neamul românesc dintr'o stăpânire rusească. Nu s'a arătat susceptibil față de nici unul din argumentele aduse. Ci susținea cu îndărătnicie, că omului din popor îi merge mai bine în Rusia, decât în alte țări, față de argumentul, privitor la desnaționalizare, neputând să aducă alt contra-argument, a răspuns simplu: „Dacă o fi voia lui Dumnezeu, să ne pierdem noi ca nație și ca limbă, mai bine să ne cutropească Rusul, că — știi — vorba ceea: mai bine să te arzi cu o zamă grasă, decât cu zamă de cute”.

Domnul Dr. Iuliu Maniu a spus în articolul său din „Pester Lloyd” un adevăr dure-

ros, anume că *statul ungar* nu are măcar o singură instituțiune, de care poporul nostru să se simtă legat sufletește. Oare dacă acest popor se simte atât de străin și de asuprit în patria sa strămoșească, e de mirare, că se împacă mai ușor cu împrejurările de traiu din alte țări, unde își poate agonisi măcar hrana vieții în tihnă, fără împilări zilnice din partea notarilor și jandarmilor?

Și dacă pe miopii cărmuitori ai patriei noastre i-ar lua cineva la răspundere — după cum ar trebui luați! — să arate, ce au făcut ei timp de 40—50 de ani spre a ușura traiul poporului nostru și a da tuturor cetățenilor țării posibilitatea, să se simtă, ca la ei acasă, în patria lor, — ce fapte pozitive ar invoca spre justificarea lor?

Executarea legii de egală îndreptățire națională? Colonizările? Poliția de graniță? Sau politica școlară și bisericească neghioabă, care i-a făcut odioși până și înaintea pruncilor din fașe?

E timpul suprem, să înceteze cu tradițiile lor de intoleranță și furie hunică, dacă vor ca această monarhie să mai poată înregistra sub vulturul cu două capete milioane de cetățeni însuflețiți și capabili de suprema jertfă pentru existența și viitorul ei!

Listele alegătorilor și cercurile de votare.

Arad, 14 Aprilie.

In numărul nostru de azi am publicat o instrucțiune referitoare la compunerea listelor electorale pe temeiul legii cele noi din 1913. Am arătat în această instrucțiune condițiile, cari se recer pentru ca cineva să poată fi luat în lista alegătorilor și am insistat în deosebi asupra examenului pentru documentarea cunoștinței scrisului și cetitului, care ușurează foarte mult ajungerea cetățenilor în lista de alegători.

Știm, că organele administrative, în competența cărora s'a dat aproape exclusiv înscrierea cetățenilor în listele electorale, vor

face tot ce se poate și chiar și ceea ce n'ar trebui să se poată, pentru ca Românii în general, și în special cei ce au manifestat alipirea lor la partidul național român, să fie scoși din listele alegătorilor. Cunoaștem și puținătatea puterilor noastre în fața volniciei și a multelor fărădelegi, cari se vor pune în practică pentru nedreptățirea noastră, dar cu toate acestea noi suntem datori să ne facem datoria și să punem în mișcare toate forțele noastre pentru de a para loviturile, ce se vor încerca împotriva partidului nostru național, ca toți cei în drept dintre noi să fie luați în listele electorale.

Conducătorii firești ai poporului nostru, preoții și învățătorii au sfânta datorință să vadă de interesele celor încredințați conducerii lor și studiind în amănunte instrucțiunea noastră de ieri să facă o evidență a tuturor celor cari în comunele lor ar putea să ajungă în listele electorale și apoi să-i instrueze pe aceștia și să-i îndemne a-și valida măcar drepturile, ce li s'a lăsat prin legea electorală din 1913.

Chestia cea mai urgentă este deocamdată, ca toți câți pot face aceasta, să-și câștige certificate de pe clasa a VI-a ori cel puțin de pe cl. a IV-a elementară. În deosebi învățătorii fără zăbavă să revadă ziarele de progres și să arate tuturor celor în drept din comunele lor, cari ar putea să primească asemenea certificate.

Accentuăm aci din nou, că examenele pentru dovedirea scrisului și cetitului în anul curent se vor face în luna Maiu. Înainte de începerea examenelor autoritatea administrativă e datoare să dea o publicațiune, în care să facă cunoscută însemnătatea cunoștinței scrisului și cetitului din punct de vedere al dreptului de alegător, condițiunile admiterii la examen, că examenul e fără plată, să spună hotărât ora și locul examenelor și că la examen se poate înștiința oricine în persoană sau prin scrisoare până la ziua începerii examenelor.

La examen se admite oricare bărbat de 24 de ani. Cei admiși se iau într'o listă în ordine cum s'au anunțat. Examenul e public deci oricine poate fi de față ascultând exa-

na ce-o primesc din pământ și din aer mai au lipsă și de lumina soarelui, căci fără de lumină nu pot face asocierile chimice cari se găsesc în lemnul lor. Căldura ce ni se arată la ardere o primesc dela soare. În fiecare plantă își amănestează acest darnic risipitor de energie câte o părticică din puterea sa. Pentru câte o zimbire îi dă fiecărei plante puterea de lipsă pentru traiu. Fără de această putere nu ar fi nici un fel de vietate pe lume. Când el dătătorul de putere e dus pe alte tărîmuri, dorm și ele așteptând viirea lui de a doua zi.

Privind din acest punct de vedere plantele, vom vedea că viața, care mai înainte ni se părea liniștită și neturburată, e plină de lupte, de cele mai mari lupte ce s'au dat pe pământ. În orice pădure e un vecinic război pentru pământ, pentru care sângerăm și noi, un vecinic război pentru aer, pentru cucerirea căruia s'au pierdut multe vieți omenești, și un vecinic război pentru razele soarelui, pe cari dintre noi oamenii doar Diogen le-a prețuit cum trebuie. Războiul îl câștigă acelea, cari au soarele, celelalte trebuie să moară.

Bietele flori din ferești își îndreptează vârfurile înafară, către stradă, nu pentru că ar fi curioase să vadă trecătorii de pe stradă, ci silite de lupta grea pentru trai. Inzadar vom încerca să le întorcem fața dela lumină, ele se vor îndrepta din nou către fereastră.

Dar uite în pădure! Pădurile sunt pentru

plante ce sunt orașele pentru noi. Orașe fără temnițe pentru vii, căci oei cari ajung în întuneric mor. În toate locurile în cari străbate lumina soarelui, găsim verdeață. Pământul e acoperit de un strat de iarbă deasă sau de mușchiu. Deasupra lor ar luci soarele, dacă nu ar sta în calea razelor tufarii și arborii. În umbra lor sunt deci silite să-și tânjească viața. Mușchiul se poate mulțami cu lumina strecurată prin frunzele arborilor, dar iarba părăsește pădurile dese, eșind în câmpie. Chiar și în câmpie trebuie să ducă lupta între ele ierburile, copiii de-o primăvară ai naturii. Care de care oarecă să-și ridice capul deasupra celorlalte. Cei mai slabi, și cele mai slabe, trebuie să trăiască din mila ce le rămâne pe urma celor puternici; curat ca în societatea omenească: pentru ca să se poată răsfața câțiva înși în soare, trebuie să fie mult norod în lipsurile din împărăția umbrei. Cine vrea să trăiască ușor să năzuiască spre vârfuri, dacă poate din puterile sale proprii — cum e stejarul și ceilalți boieri puternici din pădure, iar dacă nu e în stare să se ridice singur la lumină, va cerca prin lingușiri, învărtindu-se în jurul unui puternic să urce în înălțime cum sunt lianele; alții primesc protecția aracilor; iar alți, mulți și neajutorăți, luptă din greu pentru lumină.

În pădurile tinere și dese toate lemnele sunt subțiri și lungi. Fiecare a voit să ajungă deasupra celorlalte. Invingătorul are dreptul să trăiască, ceilalți să tânjească și să moară. Nu e de invidiat soarta celor cari ca să trăiască

sunt avizați la spărturile bolților dedeasupra lor! Indoiesc trunchiurile în toate părțile și poată eși undeva la lumină. Puterea această internă a plantelor de a se îndrepta înspre lumină e un fel de Strâmbă-Lemne al poveștilor. Iar acest Strâmbă-Lemne în realitate operează cu razele solare. Fiecare ramură strâmbă ar putea spune mizeriile vieții prin care a trecut. Uriașul Strâmbă-Lemne îngrijește pădurea, nu mai este nămila care prinde și îndoiește pinile arborilor ca să-și mulțamească furia. Mizeriile neîngrijiți de el, pier în cursul anilor și frunzele îngălbenite a celor de deasupra lor.

Și milos ce e Strâmbă-Lemne! Arată și celor mari, și celor mici, și arborilor uriași, și celor mărunte în ce parte să-și îndrepte privirile, să iasă la lumina soarelui. Trăiește un an, trăiește secole, Strâmbă-Lemne le ajută și pe cei potriviți în lupta ce o dau între ele plantele pentru lumină. Și câtă nedreptate i se face acestui a lui Sfarmă-Peatră când pentru munca lui aducem numai ocară în poveștile noastre! Fără ajutorul lui florile nu ar răsări în luncile noastre și monotonia câmpurilor tot el o alungă ridicând florile dintre firicelele de iarbă.

Din activitatea acestui Strâmbă-Lemne, lăsluit în corpul tuturor plantelor avem noi și soțul de lumină, căldură și hrană.

Fiecare arbore strâmb, fiecare firicel în sine spune povestea vieții sale; ne vorbește pre sfârșitul ce le-a făcut să poată trăi și arată bunătatea lui Strâmbă-Lemne.

menul. La examen se citesc 5 șire tipărite, iar 2 șire se scriu după dictat dintr'un text arătat de președintele ori un membru al comisiei dintr'o carte de cetire din cl. VI elementară.

Mai este însă și o altă chestiune, care trebuie să preocupe în zilele cele mai apropiate pe toți fruntașii partidului nostru național, în special comitetele cercuale ale acestui partid. E chestia circumscriptiilor de votare. Adunările comitatelor adecă trebuie să compună până la 15 Maiu circumscriptiile electorale. Noi la timpul său am publicat împărțirea cea nouă a cercurilor electorale, unde se află și alegători români și astfel în aceste cercuri fruntașii partidului nostru național au datorința a se constătui de urgență constituindu-se și luând toate dispozițiile necesare, ca alcătuirea circumscriptiilor de votare să se facă după dreptate și în conformitate cu împrejurările locale, căci ne putem aștepta cu siguranță, că și în această chestiune organele administrative vor încerca să nedreptățească pe Români împărțindu-i astfel în circumscriptiile de votare, ca manifestarea liberă a voinței lor la alegeri să poată fi încătușată ori chiar falsificată.

Facem deci din nou cel mai călduros apel către toți conducătorii satelor noastre, către toți fruntașii noștri politici, ca în fața lucrărilor de conscriere a alegătorilor și la compunerea circumscriptiilor de votare să-și facă datoria, să fie la culmea chemării lor, să lumineze, să sprijinească și să dea tot ajutorul lor, pentruca toți Românii îndreptățiți să fie și de fapt înscriși în listele de alegători, iar compunerea circumscriptiilor electorale să se facă după dreptate.

CHESTIA „TELEGRAFULUI ROMÂN” ÎN SINODUL ARHIDIECEZAN. După informațiile noastre chestia echivocității „Telegrafului Român”, pusă de noi pe tapet, va fi adusă în sinodul arhiepiscopal din acest an, în formă de interpelare, din partea unui deputat mirean.

Germania aprobă intervenția României pentru aplanarea conflictelor balcanice. „Berliner Zeitung am Mittag” publică o șire inspirată probabil de sursele oficiale. Ziarul spune că toate combinațiile publicate de presa străină cu privire la întreprinderea împăratului Wilhelm la Corfu cu regele Greciei, precum și combinațiile puse în legătură cu întreprinderile dela Veneția și Miramare sunt reșite.

Germania nu este autorizată să se amestece în conflictul greco-albanez, decât împreună cu celelalte puteri. Atât la Berlin cât și în anturajul împăratului Wilhelm se presupune că Germania va evita să se amestece singură.

Intervenția României în conflictul greco-albanez este aprobată de Germania, precum ori ce cercare a României care ar tinde la aplanarea tuturor conflictelor din Balcani.

Atacuri săcuiesti împotriva Românilor. Asociația săcuiască miskolcziană a ținut în ziua sâmbătă catolică o adunare în Diósgyőr prezintă de Ignatie Gállfy, directorul școlii comerciale de acolo. Ca să nu ne mai ocupăm anunțat de activitatea și rostul acestei asociații de contrabandă, ajunge să rezumăm discursul președintelui săcui, care amăsurat temperamentului său vitejesc, a avut ieșiri caracteristice în contra noastră.

Cu durere vedem — a spus președintele — săcuii noștri sunt inferiori Valahilor, căci chestia sunt ajutați pe față și pe sub mână de asângenii lor de peste munți, cari au de gând să răpească Ardealul și să arunce în robie ungurească de aci, întocmai cum îi țin și Ciangăi, fragment din viața lui Tuhutum, căci nu le este permis nici să se roage în dulcea

limbă ungurească. Dar noi (Maghiarii) nu îi răsbunăm, ci tot ei (Românii) vreau să pornească război de exterminare împotriva Ungurilor, ca să recâștige gunoii lor vârit și îngrășat în Ardeal. Liga lor răcnește „restignește-i”, iar noi vrem acasă să ne înțelegem cu ceice ne-au căsăpît în 48 la Abrud, Zlatna etc. În București se predică anexarea Ardealului până la Tisa, profesorii lor universitari îi califică pe Unguri de un popor scrintit, afirmă, că-l pot influența și pe regele lor, că armata valahă cu un singur atac o să străbată munții. Căpitanul Boerescu strigă că cu o singură salvă de gloanțe o să ne gonească, tinerii valahi fac jurământ sfânt că o să ne stârpească; iar noi (Maghiarii) tăcem chitic, ba încercăm chiar să ne și înțelegem cu ei și în urmă tot ei ne refuză pentru că nu le dăm toate mijloacele cu cari ne-ar putea nimici mai curând. — Chestiunea românească (dacă există așa ceva) națiunea maghiară nobilă trebuie să o rezolve prin arma culturii; război nu vor purta valahii, cari sunt niște lași, atacă tot pe la spate și pe neobservate, cum au făcut și la Plevna și anul trecut cu Bulgarii. Mai știm — s'a căinit Gállfy — că valahii sunt ajutați de mujicii ruși, ceea ce s'a dovedit cu prilejul atentatului din Dobrițin, care a fost o provocare la lupta pe viață și moarte.

De încheiere președintele roagă societatea maghiară să binevoiască a maghiariza prin cultura ei superioară pe intelectualii valahi, în-deamnă toată suflarea șovinistă să stea la pândă și când o veni ziua socotelii, să ne bată. Demonstrativ propune votarea unui ajutor însemnat pe seama unui student român renegat și bun patriot (numina sunt odiosa) și mai votează încă 72 coroane pentru ridicarea unei statui martirilor din Dobrițin... Adunarea e în delir: aplaudă frenetic discursul patriotic, votează cu însufletire propunerile președintelui și de erau la îndemână și câțiva valahi, i-ar fi sfășiat de bucurie. — În cele din urmă adunarea săcuiilor însuflețiți, ca toate adunările, a luat sfârșit. Si-reacii de ei!

O nouă întreprindere între M. Sa împăratul Francisc Iosif și împăratul Germaniei. „Neues Wiener Tagblatt” scrie că în cercurile diplomatice din Viena se vorbește despre o a doua vizită a împăratului Wilhelm la M. Sa monarhul Francisc Iosif. E foarte mare probabilitatea — scrie ziarul vienez — că împăratul Wilhelm în re-intoarcerea lui dela Corfu va face o vizită la București. În cazul acesta împăratul Wilhelm în drumul său spre casă se va opri și în Budapesta unde va petrece în acel timp din prilejul delegațiilor M. Sa monarhul Francisc Iosif. Dispoziții definitive nu s'au luat încă dar în cercurile bine informate această vizită se consideră ca sigură. În cazul acesta va veni la Budapesta și mostenitorul de tron arhiducele Francisc Ferdinand.

Importanța politică — continuă „Neues Wiener Tagblatt” — a călătoriei la București și a celei de a doua vizită a împăratului german la M. Sa monarhul nu mai e de lipsă să o accentuăm. Împăratul Wilhelm după plecarea lui din Viena a avut o întreprindere cu regele Italiei, a fost întâmpinat în Corfu de regele Greciei și în același timp când contele Berchtold se întâlnește în Abbazia cu Di San Giuliano, îl primește în audiență pe ministrul de externe al Greciei, Dr. Streit. Că întâlnirile din Austro-Ungaria și Italia au fost de cel mai mare interes de sine înțeles nu mai trebuie să o remarcăm. Vizita la București va limpezi restul complexului de chestiuni actuale privitoare la raportul României cu tripla alianță.

După cum ni se anunță din Budapesta, corespondentul din Viena al ziarului „Az Est” s'a informat în ministerul de externe și la ambasada germană din Viena despre autenticitatea celor scrise de „N. W. T.” Din ambele locuri a primit răspunsul că nu se poate încă ști că oare împăratul german va merge la București sau nu. În caz dacă va face această călătorie se va reintoarce probabil prin Budapesta, dar că cu acest prilej va face noi vizite iarăș nu se poate ști.

Intreprinderea dela Abbazia.

Arad, 14 Aprilie.

Privirile tuturor cercurilor diplomatice europene sunt îndreptate spre Abbazia. Ministrul de externe al Italiei și cel al Austro-Ungariei s'au întâlnit azi la amezi în gara orașului Abbazia. După pregătirile ce s'au făcut, această întreprindere dintre contele Berchtold și marchizul Di San Giuliano promite a fi de cea mai mare importanță în actuala situație internațională. Pentru a doua oră se întâlnesc în Abbazia conducătorii politicii externe a celor două mari puteri adriatice. Prima întreprindere a avut loc în 9 Aprilie 1904 între Tittoni și contele Goluchovski. Și atunci ca și acum era de cea mai mare actualitate, problema albaneză. La întreprinderea din 1904 între Tittoni și contele Goluchovski s'a încheiat o înțelegere privitor la Albania de cea mai mare importanță pentru ambele state, declarându-se Albania de un „Nolli me tangere” și constatându-se că pacea între Austro-Ungaria și Italia se poate menține numai, nestrăduindu-se nici una dintre ele la o preponderență în Marea Adriatică.

Importanța acestei înțelegeri au dovedit-o anii următori. Această înțelegere a devenit apoi temelia politicii albaneze a celor două state aliante cruțându-le în timpul crizei balcanice de multe conflicte între ele.

În 25 Aprilie 1905 Tittoni și contele Goluchovski s'au întâlnit din nou în Veneția. Cu acest prilej au fost confirmate hotărârile luate privitor la Albania cu prilejul întreprinderii din Abbazia. După doi ani ministrii de externe al Italiei, încă tot Tittoni și cel al Austro-Ungariei, Aehrenthal, urmașul lui Goluchovski, își dau o întreprindere în Desio și Raconigi, care a ținut din 15 până în 17 Iulie 1907. Cu acest prilej a fost discutat raportul celor două state față de tripla alianță, precum și stările din Balcani, stabilindu-se ca consiliul lor să evite între ei orice rivalitate reciprocă păgubitoare. În zilele de 22 și 24 August a aceluiaș Tittoni reîntoarce vizita lui Aehrenthal în Semmering. Cu puțin înainte de anexiunea Bosniei și Herțegovinei ei au o întreprindere în Salzburg în 3 și 4 Septembrie 1908, iar după doi ani în 30 și 31 August întâlnindu-se din nou în Salzburg și Ischl ei se lămuresc în chestia câtorva conflicte la graniță și discută iarăș în primul rând chestiile balcanice. Cu săptămâni mai târziu, în 29 Septembrie Aehrenthal se întâlnește în 29 Septembrie 1910 în Turin și Raconigi cu urmașul lui Tittoni, actualul ministru de externe marchizul Di San Giuliano. Cu un an mai târziu a izbucnit războiul italo-turc pentru Tripolitania. Că oare privitor la acest eveniment avut-a loc vre-o înțelegere între Aehrenthal și Di San Giuliano cu prilejul întreprinderii din Turin și Raconigi sau cabinetele s'au înțeles mai târziu asupra acestei acțiuni a Italiei, nu se poate încă ști, dar e fapt, că în 24 Octombrie 1911 primul ministru austriac de atunci baronul Gantsch a făcut în camera austriacă în numele ministrului Aehrenthal o declarație în care spunea, că monarhia nu poate avea nici un motiv să tragă la îndoială seriozitatea și loialitatea asigurărilor guvernului italian aliat și că va evita tot ce ar putea provoca urmări neplăcute în Balcani și va exclude din terenul operațiilor de război litoralul turcesc al Mării Adriatice și al Mării Ionice.

Contele Berchtold a mai avut o întreprindere cu marchizul Di San Giuliano în zilele de 21, 22 și 23 Octombrie 1912 în Pisa, mergând apoi împreună deacolo la San Rozore, unde petrecea regele Emanuel al Italiei. Chiar în acel timp izbucni războiul în Balcani și evenimentele din apropiatul orient, mai apoi reînnoirea triplei alianțe a dat întreprinderii de atunci o însemnătate deosebită.

Întâlnirea și conferințele dintre contele Berchtold și marchizul Di San Giuliano în tot cazul constituie un eveniment diplomatic de cea mai mare importanță, nu numai pentru monarhie și Italia, ci și din punctul de vedere al situației internaționale.

Afară de chestiile actuale balcanice cu toată probabilitatea se vor discuta cu acest prilej interesele din Asia-mică ale triplei alianțe și, du-

pă cum sunt informate ziarele franceze, și despre o eventuală înțelegere privitor la Marea Mediterană.

Ambii miniștri și însoțitorii lor vor petrece în Abbazia până Sâmbătă după amiază.

„Le Journal” despre întrevăderea din Abbazia.

Paris. — „Le Journal” se ocupă într'un prim articol cu întrevăderea din Abbazia.

Iridentismul — scrie „Le Journal” — care a luat flacăra din cauza cunoscutelor ordinațiuni antiitaliene ale guvernului din Triest, prinț Hohenlohe, nu e un fenomen îngrijorător. Speranțele și dorințele iridentismului sunt utopii, câtă vreme monarhia habsburgică e tare și aceasta, mulțam lui Dumnezeu, încă nu e bolnavă, încă nu e întinsă pe masa de operațiune, cum o anunță aceasta iridentismul. Politica italiană nu aleargă după chimere, ci face politica cea mai reală ce numai se poate imagina.

Chestia întinderii dealungul mării mediterane e de cea mai mare importanță pentru Italia și politicianii din Roma știu foarte bine că în străduința aceasta a lor, trebuie să fie absolut în siguranță în nord dealungul graniței austro-ungare. Di San Giuliano a avut drept când a spus că tripla alianță e baza solidă a Italiei și de aceea trebuie să i se atribuie împotănta cea mai mare întrevăderii de acum, a cărei importanță e și mai evidentă având în vedere iminenta vizită a împăratului Wilhelm la București. Nici când n'a avut tripla alianță o chemare mai mare decât acum, când e de actualitate domnia în marea mediterană.

Sosirea în Abbazia.

Roma. — Marchizul Di San Giuliano a plecat ieri după amiază cu trenul la Abbazia. Ministrul e însoțit de șeful biroului ministerului de externe Grabasse și secretarul din ministerul de externe Bianchezi.

Roma. — Marchizul Di San Giuliano a sosit azi la amiază la orele 12 în stațiunea Matuglie-Abbazia. Dela gară înalții oaspeți au mers cu automobilul la hotel Stefanie, Aci a avut loc un prânz comun, iar după amiază s'a și început discutarea chestiilor între cei doi miniștri.

Italianii despre România

România trebuie să fie statul balcanic cel mai puternic și temut.

Roma, 12 Aprilie.

Intr'o carte apărută acuma la Florența, sub titlul de „Cățiva bărbați politici din vremurile mele”, d. Galati di Riella, vorbind de recente primeniri politice din Balcani, scrie:

România care stăpânește un port însemnat din Marea Neagră, Constanța, își întinde comerțul în Mediterană. Trebuie să fie, deci, la libera trecere a Bosforului și a Dardanelor. Pe lângă aceasta, din pricina așezării sale geografice, se află a fi și amestecată în toate chestiunile care privesc Europa centrală și peninsula balcanică. Este prin urmare ca și o verigă de unire între apus și răsărit.

Aci scriitorul italian, după ce a reamintit marele rol pe care l'a jucat România în războiul dela 1877—78 și chipul cum a fost răsplătită pentru purtarea-i vitejească, urmează:

Când Bulgaria, prin ultimele sale mișcări militare, amenința să tulbure echilibrul balcanic, România a fost silită să intervina spre a-și apăra interesele vitale și a păstra cumpăna torțelor politice din Balcani.

Privirile noastre au urmărit cu dragoste această oștire latinească, ce, călăuzită de vuturu roman, a pornit pentru a ocroti neatârnată și siguranta țării. Purtarea României a fost a aspră dojană pentru Europa. Ambasadorii marilor puteri, intru-nindu-se la Londra, n'au vrut să primească în sânul lor pe împuțerniciții statului latin dela Dunăre, reînviind greșeala comisă, acum 35 de ani, de congresul din Berlin, care a orânduit soarta popoarelor împotriva voinței lor.

Dacă România a bătut zadarnic la porțile palatului Saint-James, ea a știut însă să-l răspundă Europei în chip vrednic de Roma. Armele sale

războinice i-au deschis acele porți cari rămăseseră închise înaintea armelor sale diplomatice.

Dacă Italia e interesată la păstrarea echilibrului balcanic, ea e tot așa de interesată, dacă nu chiar mai mult, la întărirea poporului latin dela Dunăre, căci mai mult decât Germania, Franța sau Anglia, noi Italianii cunoaștem mai de aproape primordia slavismului.

De aceea Italia trebuie să năzuiască la înălțarea, înflorirea și sporirea României. E interesul nostru ca printre toate statele balcanice, statul român, străjerul latinității, să fie cel mai tare și cel mai de temut. (A. T. I.)

„Copiii nimănui“!

— O clarificare. —

A trecut 10 zile dela grandiosul meeting aranjat de „Liga culturală” din România. Cu aceea ocaziune subscriși, în numele tinerimei universitare române din Cluj, am trimis o telegramă de aderență și felicitare scumpilor frați. Gazetele ungurești din patrie, fără deosebire de partid au înregistrat cu indignare acest pas al nostru și l-au comentat zilnic în fel și chip aducând cele mai aspre învinuiri acestei tinerimi. Și valorosul organ al partidului nostru național „Românul”, până astăzi s'a ocupat de două ori în coloanele sale cu această chestiune.

Noi nu reflectăm la învinuirile aduse de gazetele ungurești, cu atât mai puțin voim să reproșăm „Românului”, că fără avizul nostru special a tratat această chestiune, dară ne ținem de datorință, pentru clarificare, nu însă pentru a cere scuze dela cineva, să aducem pe această cale la cunoștința fraților următoarele:

Când noi am trimis acea telegramă, care din nenorocire avu puterea să răsvrătească întreaga presa ungurească, noi ne-am dat seama de ceea ce făceam. Iar, când autoritățile universitare au intenționat pornirea unei anchete și tragera la răspundere a „vinovaților” inițiatori, pentru pasul nostru sincer am știut ce ne pretindea onoarea noastră bărbătească.

La câteva zile după svonul răspândit în țară, colegii noștri unguri, în frunte cu conducătorii lor au ținut în localul „societății universitare de lectură” în această chestiune o mare adunare de protest, unde și-au vărsat tot veninul urei de rasă contra noastră și au pretins satisfacțiune prin forurile universitare, pentru „ofensa adusă ideii de stat unitar și sentimentului public unguresc”. Au pretins pornirea unei anchete din cele mai severe și aplicarea istoricelor „pedepse exemplare”.

Dar pe cât s'au arătat dlor de consternați pentru această simplă dar sinceră manifestare naturală a unității sufletești a neamului nostru românesc, pe atât am fost noi de liniștiți.

I-am prevenit cu gentileța impusă de simțul nostru uman și de datorințele noastre de cavalierism.

I-am lipsit de oboseala împreună cu întreprinderea unei anchete, ce e drept nu atât de grele, sunt doar între noi, ca nicăieri altunde, atâți lingăi, atâți infami renegați, călăii de mâne ai acestui popor de mucenici, — și ne-am prezentat Ilustrității Sale dlui rector actual, Dr. Kenyeres Balázs, pentru a-i servi cu acele clarificări de cari d-sa va fi având lipsă, și întru cât aceste clarificări nu treceau marginile de-stăinuirilor de ordin prea gingaș.

A doua zi după această prezentare făcută tot cu atât de puțin alaiu, ca și trimiterea acelei telegramă, după ce senatul universitar și-a ținut de datorință să confiereze special asupra acestei chestiuni, am fost chemați prin câte o scrisoare recomandată în cancelaria Ilustrității Sale a dlui rector, și noi ne-am prezentat.

Ni s'a luat interogator. De față erau Ilustritățile Lor dd. rector actual Dr. Kenyeres Balázs, d. decan al facultății medicale Dr. Marschalkó Tamás, și d. decan al facultății de drept Dr. Kosutány.

Am fost interogați fiecare în parte. Despre întrebări și răspunsuri s'au luat procese verbale, cari de prezent sunt înaintate Excelenței Sale prim ministrului contele Ștefan Tisza.

Dacă va deveni timpul ca răspunsurile date de noi să ajungă a fi publicate, frații se vor convinge, că aceste răspunsuri nu caracterizează sufletul eroilor de tufă, ci demnitatea sufletelor conștiințe de datorințele multiple, ce li se impun, de împrejurările locale în cari trăim și de cultura națională, care ne-a nutrit și cu care la date mari ne mai recreem și noi aici în Cluj.

Ținem de neapărată trebuință să aducem pe această cale și în aceste împrejurări la cunoștința dlui Dr. Aurel Isac avocat în Cluj, să ne lipsească pe viitor de binevoitorul rol de mijlocitor între noi tinerimea și forurile universitare.

Iar pe acei colegi Români, cari plimbându-se la braț cu d. Isac au discutat această chestiune și i-au oferit toate amănunțele, cari de altfel nu erau un secret între tinerime, — îi advertizăm să-și măsoare faptele și vorbele cari erau să facă tinerimea și pe noi trimitătorii și concipitorii telegrammei, de rușine, nu numai în fața lumii românești, ci și a străinilor prieteni și dușmani. Un om cinstit are alte mijloace de a-și duce la îndeplinire răzbunările mici ori mari, de partid. Și antipatiile personale au margini, între cari trebuesc încercuite atunci, când e vorba de acțiuni de solidaritate.

Cluj, la 11 Aprilie st. n. 1914.

Mihail Mitrea,
stud. la medicină.

Lazar Isaicu,
stud. la medicină.

Luăm act cu plăcere de această clarificare pe care o așteptam, dar regretăm că studenții din Cluj nu ne dau la timp informații despre chestiile importante ce-i privesc. Scrisoarea de mai sus, ne dă dovadă, că mai sunt și în zilele noastre tineri demni, cari știu ce voiesc și ce fac.

OBONIA ȘCOLARĂ

Notițe despre începutul școlii române de dincoace de Carpați.

Periodul înainte de reformațiune; mândritie*)

De Tr. Mager.

Totdeauna culturii profane i-a premers cultura religioasă, din care în cursul vremilor a purces; astfel instituția școlară, nu numai la poporul nostru, ci pretutindeni s'a dezvoltat la sânul templului, din necesitățile exercierii cultului divin, precum și pentru răspândirea preceptelor religioase — stând la început — exclusiv în serviciul aceluiaș. Fatal — poartă — cu cât o civilizație avansează mai mult, cel două culturi și legăturile dintre biserică și școală devin tot mai laxe, sfârșind prin completă separare. Deci, nimic mai firesc, ca și începutul școlii române, să fie căutat alături de începutul bisericii noastre creștine.

Hristos impusese de cardinală problemă bisericilor sale, ca fiecărui popor să propovăduiască și să-l înțeleagă pe Dumnezeu în limba proprie. Aceste două blime învățături — însă, — deși au contribuit colosal la nivelarea raportului de drept dintre individ și individ, popor și popor, totuși la început nu putut extirpa pe de-a întregul vitile societății antice. Evul mediu ofere un trist tablou al sclăviei mensești: diferențierea societății în casturi se mține cu multă înverșunare. Sus clasa feudalilor atputernici, robind masele popoarelor, acum în mele Dumnezeului creștinesc, dela care purced izvorite din drepturile firei își deduceau privilegiul. Egalitatea se înțelegea cel mult între membrii a leiaș clase și confesiuni — încolo, cea mai crasă toleranță religioasă și de cast

Școale, pe unde existau, ele pregăteau pe funcțiile bisericesti, de stat și administrație, așezabile fiind numai privilegiatilor și strict inter-nobilitilor, cari după concepția legilor de atunci veau menirea ca să hrănească, prin sudoarea lor pătura suprapusă. Nu numai clase, ci și popi întregi erau considerate la fel. (Rămânând vorbă noi: sub principele ardelean, Ștefan Báthori, tutea practicei de câțiva secolii, se inarticulează faimoasa lege: „Approbatæ Constitutiones R

*) Aceste însemnări se continuă până la sfârșitul celui al XIX, neavând altă pretenție, decât să conținească prin adunare de material, la o monografie a școlii noastre.

Transsylvaniae” următoarele dispoziții de anihilare a întreg poporului românesc din Ardeal: „Az Oláh, vagy Görögök sectáján lévőek pro tempore szenvedetnek usque beneplacitum Principii et Regnicolarum”; dar și tolerarea se admite numai pentru folosul țării—„regni emolumentum”. Pars I, Tit. I. Art. III). În viața de stat și administrație domina limba latină; în biserică *latina, greca, ebraica*, — tot limbi moarte — până când limbile vii ale prezentului ca și vorbite de masele iobăgite, erau disprețuite și nimeni nu-și bătea capul cu cultivarea lor în școală. **Deci, în acest period, nu numai la României subjugată dominațiunei străine, dar nici chiar la popoarele independente nu existau școale naționale.**

Imprejurări politice au adus cu sine, ca biserica ortodoxă, nouă să ni se adreseze mai întâi *grecește* apoi *slavonește*, din nou *grecește*, când stăpânirea slavă fu nimicită de Turci și numai târziu, începând din sec. XVII, prin influința reformatoților ni s'a introdus *limba românească* în biserică. Deoarece națiunea română de aici, încă din depărtate vremuri era lipsită de drepturi politice — firește — că nobilime română nu putea exista, ci imediat după răsbirea la suprafață, se contopea cu desăvârșire în clasa aristocrației străine, pururea dușmănoasă nouă; rămânându-ne unica, foarte modestă tagmă de cărturari: *preoțimea*.

Se naște acum întrebarea: *Unde au învățat aceștia carte?* Căci școale, în înțelesul strict al cuvântului, n'am avut înainte de reformațiune. Unică excepție formează o școală din *Brașov*, care după o versiune, ce nu se poate confirma în de-ajuns, ar fi fost înființată *la anul 1451*¹⁾.

Atenția ni se îndrumă asupra mănăstirilor, cari până bine de curând în secolul al XIX, au avut mare rol în răspândirea culturii, peste tot. *Atari instituțiuni având și noi o mulțime, aici trebuie să se caute începutul de cetire și scriere românească; deși dovezii, cari să sprijinească aserțiunea, din acest period, nu ni s'au perpetuat.* Petru Bod, popă calvinesc (sec. XVII) în opul său despre Români, scrie, că neavând aceștia școale, numai foarte rar se găsesse între dânșii oameni, cari să știe ceti și scrie; *învățând și aceia dela călugării români*, foarte puțin culti, căci la rândul lor au învățat în Valahia, la București, în școalele reformatoților și iezuitilor²⁾. Afirmarea aceasta o întâlnim des la istoricii noștri, probabil tot după Bod.

Pe lângă școalele din mănăstiri, cari erau *publice*, mai erau și școale *private*, casnice, pe la protopopi, preoți și alți cărturari, pentru a învăța religiuina, cetirea, scrierea și socoata³⁾. Metropolitul Șaguna încă susține, că în vechime foarte puține școale erau pentru a învăța cetire și scriere și școalele acele puține se aflau pe la mănăstiri și în casele unor cărturari⁴⁾. O tradiție a păstrat despre vechile mănăstiri din *Morava* și *Partoș* (Bănat), că pe lângă acelea erau școale, unde învățătorii veniți din România învățau mai vartos pe aceia, cari se pregăteau pentru chemarea preoțească, ori cea dascălească⁵⁾. Toate aceste aserțiuni se referesc la secolii viitori, dar aruncă o rază de lumină și asupra timpului, la care stăruim acum.

Fiind aceasta și logic — reiese evident — că *începutul școalelor noastre, este a se căuta în vechile mănăstiri și dorind să vorbim despre școale; vom vorbi în acest period numai despre mănăstiri.*

Cât privește frecvența acestor primitive școale, să nu ne închipuim niște mărunței, ca și în zilele noastre; ci oameni maturi se trudeau cu descălcierea buchilor. Dovadă ne poate servi o lege ulterioară, care luase măsuri prohibitive pentru aceia, cari mergeau la școală, ca să se scape de oaste⁶⁾.

¹⁾ A. Bârseanu: „Istoria școalelor din Brașov”. Brașov 1902. pg. 4.

²⁾ „Brevi Valachorum Transylv. incolentium historia”, care se afla tot numai în manuscris. Citat de Cipariu: Arhiv, pg. 612, după acesta de Bariț. Părți alese, tom. I, pg. 147. Sibiu 1889.

³⁾ Velea: „Istoria bisericească” pg. 144.

⁴⁾ Șaguna: Istoria bisericii ortodoxe. Sibiu 1860. Tom. II. pg. 73.

⁵⁾ G. Popoviciu: Istoria Românilor bănățeni, pg. 346.

⁶⁾ Citata lege: „Approbatæ etc.” Pars. I. Art. I. După Bariț, op. cit. p. 119.

II.

La amintirea mănăstirilor, involuntar te transpui în acea lume patriarhală, de un romanticism duios, unde și-au dăpănat viața în post și rugăciune, miile dintre strămoșii noștri buni bogoslovi. Și erau multe în vechime: resfirate cu predicție prin locuri tănuite, pe la obârșile văilor, în mijloc de poieni, ori pitite în întunecimea unui codru secular; departe de sgomotul vieții deșarte: unde liniștea divină și nemărginirea firei armonizează atât de bine cu sublimitatea cuvintelor dumnezeiești.

În trecutul nostru viforos, aceste instituțiuni au avut un rol, de care azi abia ne putem da seamă. Mănăstirile, schiturile, nu numai, că ofereau refugiu învinșilor vieții, păstrau viuă propaganda ideilor religioase; ci *au ocrotit toate năzuințele culturale de pe vremuri*. Aci se scriau cărțile necesare cultului divin, aici se instrua candidații la preoție; ba episcopul, ori igumenul mănăstirii își exercita dreptul de control și judecător asupra bisericilor, respective, preoților din acel ținut.

Fondatorii dăruindu-le cu moșii, nu arareori în jurul mănăstirilor, pe pertinențele aceluia, se formau comune, cari după sistemul social de atunci, deveniau iobagii mănăstirii posesoară. Ce privește locul și timpul înființării mănăstirilor din secolii până la al XVI, numai despre foarte puține avem date. De teama năvălirilor barbare, cari se repetau prea adesea, de care trebuie să fi suferit mult; adeseori — pentru ușurință — fiind clădite din lemn, nu ni s'au păstrat nici chiar în ruine. Amintesc câteva aci, cari obvin des amintite în istorie.

1. *Mănăstirea din Maramurăș, 1391*. Dintre vechile mănăstiri știri mai bogate și exacte avem despre cea înființată la a. 1391 în Maramurăș, de către boierii români *Baltiță Vodă* și *Dragu Meșter*, cu hramul Snt. Mihail și înzestrată cu șapte sate drept moșie. După înălțarea sftului lăcas, cucernicii fondatori purceseră la Constantinopol, la patriarhul *Antonie II*, rugându-l să-l primească sub părințeasca lăblăduire și s'o facă independentă de episcopul locului. Patriarhul le-a încuviințat cererea, denumind de igumen al acelei mănăstiri pe un ieromonah, cu numele *Pahomie* și laudându-i pentru creștineasca faptă le-a eliberat un decret în acest senz. După moartea lui Pahomie, a urmat *Ilarie-egumen*, care pentru siguranța fundației a rugat pe regele de pe atunci, *Uladislau*, ca să se îndure a le confirma drepturile mănăstirii; ceea ce s'a și întâmplat prin diploma datată din *Cașovia* la 14 Maiu 1491.

Intr'aceia episcopul *Muncaclului, Ioan*, răzimat pe un rescript al aceluiaș rege, — tâlcuit strămb — după cum afirmă ulteriorul decret domnesc — începu a conturba mănăstirea în drepturile sale de folosință. Astfel, după patru ani, igumenul *Ilarie* din nou este îndemnat să nizuiască la rege, implorându-i ajutor. *Uladislau* și sloboade al doilea decret, semnat la *Buda*, anul 1498, prin care înfierează fapta episcopului *Ioan*, poruncind judecătorilor din *Maramurăș* să-l aperse față de tulburător⁷⁾.

2. *Mănăstirea din Alba-Iulia*. Reședința metropolitului de Alba-Iulia a fost mănăstirea din aceeaș localitate. Fiind aceasta foarte veche, mănăstirea încă trebuie să aibă acelaș început. A fost pustiită de Turci în sec. XVI, pe vremea metropolitului *Sava Brancovici*, fiind apoi și restaurată de acest martir al bisericii ortodoxe. Un decret al principelui *Apați*, — inspirat de calvini — pretindea dela *Sava Brancovici*, să înființeze o școală în aceeaș mănăstire, unde se spune, că nu era⁸⁾. Acest dat este de mai târziu și dacă pe la 1669 nu era școală în acea mănăstire, în chipul cum o doreau calvinii; nu este exclusă posibilitatea, ca tocmai în periodul, la care stăruim noi acum, să fi fost cursuri preoțești la fel ca și în celelate mănăstiri.

3. *Mănăstirea din Feldiod (Geoagiul-de-sus)*. Una dintre cele mai vechi mănăstiri; deși amintire despre dânsa, avem numai dela anul 1557, când

⁷⁾ Trei acte referitor la această mănăstire se află reproduce la Șaguna, op. cit. pg. 93, 94, 95.

⁸⁾ Diploma din 20 Febr. 1669, reprodușă la Bariț, op. cit. pg. 143, 144.

regina *Isabela* denumește pe un anume *Hristofor* de episcop în mănăstirea *Feldiodului*, aparținătoare metropoliei de *Alba-Iulia*, unde pe acea vreme păstorea *Stefan I*⁹⁾

4. *Mănăstirea din Vărădia*. În Bănat, cea mai veche mănăstire, pare a fi fost cea din *Vărădia*. Printre ruinele acesteia s'au aflat monede de argint cu inscripții de-a împăraților romani: *Adrianus*, *Decius* și *Claudius III*. O tradiție despre această mănăstire este reprodușă la *T. Velea*¹⁰⁾: „Pe când României, colonii lui *Traian*, erau încă păgâni, iară alții creștini, aceștia se duceau pe sub ascuns și-și pliniau cultul religios în caverna (peștera) din pădurea de sub răpa culmii. Din caverna aciasta mai târziu, după ce toți României s'au încreștinat, s'a născut mănăstirea, care înzestrată cu domenii și moșie, prin Turcii lui *Salim Amurat-Osman*, devastându-se, s'a părăsit și surpat... și a zăcut sub ruinele sale până la eliberarea Banatului de sub Turci”.

Tot tradiția a mai păstrat, că mănăstirea a fost desgropată la anul 1754, apoi restaurată fiind, s'a sfințit din nou, la anul 1773 prin protopopul *Șuluțu*. 5—11. Mai amintim vechile mănăstiri din *Morava*, *Partoș*, *Srediștea-mică*, *Ciclova*, *Lugoj*, *Caransebeș* și *Sânt-Loc* — toate în Banat.

(Va urma.)

Știrile zilei.

Demonstrațiunile filoromâne în scupștina sârbească.

Belgrad. — Scupștina a terminat azi discuția asupra învoelii româno-sârbe referitor la podul peste Dunăre. După votarea acordului s'au făcut mari ovațiuni pentru România și pentru Români în general.

Tot azi scupștina a primit proiectul pentru revizuirea constituției. Constituanta sârbească se va convoca în primăvara anului viitor.

Manifestul lui Victor Napoleon.

Paris. — *Pretendentul tronului francez prințul Victor Napoleon a lansat un manifest către alegătorii Franței. Manifestul a fost trimis în formă de scrisoare către generalul bonapartist Thomassin. Prințul Victor Napoleon face aspră critică Franței republicane. „Guvernele franceze — scrie prințul — nu lucrează în interesul națiunii franceze, ci numai în interesul partidelor politice. Pentru Franța nu există altă mântuire, decât să-și aleagă prin plebiscit un cap al statului, care nu poate fi altul decât eredele legat al casei Bonaparte. Numai dinastia Bonaparte este în stare să-i redea Franței pacea politică, religioasă și socială”.*

Politiciani unguri opoziționiști la Petersburg.

Petersburg. — În numărul său de azi ziarul *Den* din Petersburg scrie: Conte *Mihail Károlyi* dimpreună cu mai mulți politiciani opoziționiști unguri vor sosi aici în primele zile din luna Mai. Societățile naționaliste și slavofile încă de pe acum fac mari pregătiri pentru primirea cât mai splendidă a Ungurilor.

Catastrofă pe câmpul de aviație dela Aspern.

Viena. — Duminecă după amiază peste 50 mii de oameni s'au adunat pe câmpul dela *Aspern* ca să se delecteze în sborurile aviatorilor francezi *Pasquier*, *Lemoine* și *Bourhis*. În loja de curte au fost de față și arhiducii *Leopold Salvator*, *Francisc Salvator* și arhiducesa *Izabela*.

⁹⁾ Decretul reproduș la Șaguna, op. cit. pg. 97, 98.

¹⁰⁾ Op. cit. pg. 198.

Instiințare.

Aduc la cunoștința on. public, că mi-am amplificat atelierul de croitorie cu un magazin de haine gata pentru băieți și copii și cu mantale de tranzițiune și mantale de gumă. — Prețuri fixe convenabile, serviciu prompt. — La dorință în provincie trimitem mustre.

HI 1879

Roagă binevoitorul sprijin

Hirsch Antal

croitor domnesc

ARAD, Andrassy-tér 22.

Mai întâi a sburat aviatorul Pasquier cu un aeroplan-Blériot făcând minunatele saltomortale ale lui Pegoud. Sborul a succedat splendid. Publicul aştepta însă cu nerăbdare senzaţia cea mai mare a zilei, coborîrea din înălţimi a lui Bourhis cu umbrela. La orele 5 Lemoine se urcă împreună cu Bourhis într'un aeroplan Blériot şi în câteva minute cei doi aviatori erau la o înălţime de 500 metri. Atunci privitorii observară, că Bourhis se scoală în aeroplan şi cu umbrela în mâni sare în văzduh. Spre nefericirea aviatorilor însă şi spre groaza indescriptibilă a publicului însă funiile interne ale cortului lui Bourhis s'au împletit cu sârmele cârmei de înălţime ale aeroplanului. Câtva timp Bourhis stă spânzurat de aeroplan, apoi se desface şi cu o repezeală uimitoare cade spre pământ învârtindu-se în văzduh de mai multe ori. Temerarul aviator a avut însă totuşi noroc. Două-trei secunde înainte de a se prăbuşi la pământ cortul s'a desfăcut şi a temperat căderea. Bourhis a căzut în picioare, dar lovit groaznic de ruda cortului a rămas leşinat pe teren. S'a nefericit şi Lemoine, căci rupându-i-se cârma de ascensiune aeroplanul s'a răsturnat şi a căzut la pământ îngropând sub ruinele sale pe aviator. Salvarea i-a dus pe cei doi nenorociţi în spitalul Rudolf din Viena, unde medicii au constatat, că Bourhis a primit leziuni mai uşoare, dar Lemotne a suferit o fracţiune de picior şi grave contuziuni interne.

Patru executări în scaunul electric.

Londra. — Ieri au fost executaţi în New-York în scaunul electric cei patru asasini ai bancherului Rosenthal. Afară de Dago, care e italian, ceilalţi trei ovrei condamnaţi la moarte au negat până în cele din urmă că ei ar fi uci-gaşii.

Roosevelt va sosi cu expediţia lui la Manaos.

New-York. — Dela ministrul de externe al Braziliei Lauro Müller a sosit o telegramă, în care acesta anunţă, că un membru din expediţia lui Roosevelt, trimis înainte i-a adus ştirea, că Roosevelt cu tovarăşii lui vor sosi în 27 Aprilie în Manaos. Atât Roosevelt cât şi ceilalţi membri ai expediţiei, deşi au trecut prin multe suferinţe, sunt deplin sănătoşi.

Grecia cere protectoratul Rusiei pentru ortodoxii din Albania.

Paris. — „Matin” e informat că guvernul grecesc e foarte neliniştit din cauza evenimentelor din Epir. După un lung consiliu, la propunerea ministrului de externe Dr. Streit, guvernul grecesc a hotărât să roage Rusia, ca să ia protectoratul asupra ortodoxilor din Albania şi Epir. Guvernul rusesc n'a răspuns până acum la rugarea aceasta a guvernului Greciei. În tot cazul Rusia nu va putea lua asupra sa acest protectorat până când nu va avea încredinţarea tuturor celorlalte puteri, căci aceasta ar însemna de altcând o înjosire a demnităţii domnitorului albanez, ceea ce puterile celelalte desigur în nici un caz nu vor permite.

Erupţia gazului subteran.

Diciosânmărtin. — În hotarul comunei Şaroşul-unguresc pe moşia contelui Mihail Károlyi, unde statul făcea sfredelături în pământ, gazul subteran a erupt prin mai multe crepături, făcând explozie a cărei detunătură s'a auzit până la o distanţă de 2—300 km. O mare parte a ţinutului e acoperită de flăcări orbitoare, multe case din apropiere au fost distruse, conformaţia trenului s'a schimbat, râul Sáros curge înapoi.

Impăratul Wilhelm la Bucureşti.

Bucureşti. — În cercurile politice de aici a produs mare senzaţie ştirea, că împăratul Wilhelm al Germaniei va face o vizită la Bucureşti, de unde se va întoarce la Berlin prin Budapesta. Cercurile oficiale nu au nici o cunoştinţă despre această vizită ori oel puţin nu vreau să se declare în chestie.

Paris. — Oficiul „Petit Parisien” provoacă diplomaţia franceză, să-şi adune toate puterile în acest moment, pentru ca să nu fie învinsă de diplomaţiei triplei alianţe. Înainte de toate e vorba de afirmarea avantajelor câştigate mai recent de tripla alianţă faţă de tripla alianţă în Bucureşti. În Paris ar trebui să se ştie ce intenţii are tripla alianţă. După toate aparenţele Germania intenţionează să se întreprună pentru un tratament mai bun faţă de Românii din Ungaria.

Vizita moştenitorului de tron în München.

Triest. — Arhiducele Francisc Ferdinand a plecat ieri seara la orele 8 şi 39 minute cu un tren special la München.

München. — Din prilejul sosirii arhiducelui Francisc Ferdinand în întreg oraşul a fost arborate steaguri.

Trenul de curte cu arhiducele Francisc Ferdinand a sosit în gara principală împodobită cu flori şi steaguri azi dinainte de amiază la orele 9. Moştenitorul de tron austro-ungar a fost întâmpinat de regele Ludovic, prinţul de coroană Rupprecht şi prinţii, primul ministru Hertling, ambasada austro-ungară şi o mulţime de ofiţeri şi funcţionari înalţi. Întâlnirea a fost foarte cordială.

Lupte în Albania.

Durazzo. — Duminecă s'a dat o nouă luptă la Premeti între Albanezi şi Epiroţi. Aceşti din urmă au fost siliţi să se retragă din poziţiile lor. De ambele părţi au fost pierderi mari. Un număr însemnat de soldaţi greci au fost făcuţi prizonieri.

Durazzo. — Situaţia în Albania s'a agravat. Pericolul unei ciocniri între Albanezi şi între armata regulată grecească creşte din ce în ce tot mai mult. Comandantul trupelor regulate greceşti a refuzat provocarea comandantului albanez din Coriţa privitor la stabilirea unei linii de graniţă în mod provizoric. În Coriţa au sosit azi 2000 de Albanezi, alţi 3000 vor sosi în zilele aceste.

Escadra engleză din marea mediterană în porturile Austro-Ungariei.

Londra. — După cum se anunţă din cercurile bineinformate ale marinei, escadra engleză din marea mediterană va vizita către sfârşitul lui Aprilie porturile Austro-Ungare. Acestei vizite i se atribuie o importanţă politică.

Amânarea camerii române.

Bucureşti. — Camera s'a amânat până în 27 cor.

Călătoria cancelarului german la Corfu.

Berlin. — Cancelarul german Bethmann Hollweg a plecat ieri la Corfu. Cancelarul se va opri pentru câteva ore în München pentru ca să-i facă vizita primului ministru bavarez.

Miniştri greci în Corfu.

Corfu. — Impăratul Wilhelm a conferit ministrului de externe al Greciei Dr. Streit ordinul Vulturului roşu de clasa primă.

Primul ministru grec Venizelos va sosi Joi aci pentru ca să se prezinte împăratului german şi ca să se întâlnească cu cancelarul german Bethmann Hollweg.

INFORMAȚIUNI.

Procesul de agitație dela Sătmar.

— Reprezentantul presei mondiale la Sătmar. —

Arad, 14 Aprilie 1914.

Față de monstruosul proces de agitație, intentat părintelui Mureşianu și celor 35 (treizeci și cinci) de țărani din Moftinul-mic, din toate unghiurile locuite de Românii se manifestă cel mai viu interes.

După cum am anunțat într'un număr precedent, desbaterea se va ține la tribunalul din Sătmar în zilele de 23, 24 și 25 Aprilie n.

Vor fi șapte apărători români, iar fasiunile și pledoariile se vor stenografa, ca să se publice ulterior.

Apelul nostru a avut răsunet în publicul românesc, care și-a anunțat participarea în număr mare și zilnic sosesc înștiințări noi (Inștiințările se fac la d. avocat Dr. Andrei Doboși în Sătmar-Szatmár). Vor veni și numeroși trimiși speciali ai ziarelor mondiale.

Cu ocaziunea acestui monstru proces de agitație trebuie să se agite suflarea românească de pretutindeni, ca mișcarea noastră să se simtă aici acasă și durerile noastre să aibă un ecou cât mai larg.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: la apus ploi cu furtuni, vreme rece.

Prognostic telegrafic: scăderea temperaturii, vreme schimbăcioasă.

Temperatura la amiază a fost: 18.8 C.

PROTOPRETORELE DIN BLAJ ȘI „DOMNUL NOTAR”.

„Azi dimineață protopretorele s'a prezentat la Librăria Seminarului arhidiecezan, pentru a confisca piesa „Domnul Notar”. N'a avut însă noroc dnul protopretore, deoarece Librăria noastră, în câteva zile a vândut până și cei din urmă, din cele câteva sute de exemplare, ce i s'au trimis spre vânzare.”

Măsurile luate de autorități nu vor avea alt efect, decât că toată lumea românească — chiar și renegații — va ceti piesa lui Octavian G o g a, care va avea un tot așa extraordinar succes de librărie, cum a avut și are la Teatrul Național din București.

Străinătatea și chestia națională. Revista politică din Paris „Annales des Nationalités”, care se ocupă cu anchete privitoare la situația națiunilor asuprite, publică sub titlul „Les Roumains de Transylvanie un interesant articol al dlui Mircea Russu Șirianu.

În acest articol se face istoricul tratatelor de împăcare cari au avut loc între comitetul executiv al partidului național român din Ungaria și contele Ștefan Tisza și se arată că aceste tratative n'au putut duce la un rezultat pozitiv din cauză că primul ministru ungar a refuzat să facă, spre liniștirea opiniei românești, concesii politice serioase. Afară de aceasta, spune autorul articolului, contele Tisza n'a dat nici o garanție reală că chiar și promisiunile ce le-a făcut vor fi îndeplinite. Directorul „Biuroului român” mai arată că ceea ce a urmărit propriu zis contele Tisza a fost desarmarea partidului național român, scop pe care fruntașii români (printre cari sunt citați în articol dnii: Mihali, Maniu, Vaida-Voevod și V. Goldiș) l-au pătruns și de aceea au refuzat să semneze pactul de împăcare.

Dr. BALÁZS EMIL
institut pentru consultațiuni medicale,
TIMIȘOARA-centru Palatul Dauerbach.

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen
Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză.
Metode electrice de vindecare. Massage electrică. Vindecarea
bolilor de beșică prin electricitate. Consultațiuni pentru ope-
rare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m.
Celor din provinci cărora se recere îngrijire mai îndelungată le
stă la dispoziție camere confortate anume. (Ba 927—60)

Ca încheiere d. Șirianu scrie între altele: „Românii din Transilvania, cari consideră țara pe care o locuiesc ca un legitim patrimoniu al lor, nu înțeleg să abdice de drepturile lor *imprescriptibile* pentru câteva concesii *neînsemnate* acordate de guvernul ungar...”

Revista sus citată promite să consacre numărul ei viitor integral cauzei naționale românești.

Excursiunea de studii a elevilor din cl. VII dela gimnaziul român din Brașov. Primim următoarele: Sub conducerea dnilor profesori Dr. Iosif Blaga și Aurel Clorrea au plecat Vineri studenții din clasa VII spre Budapesta, unde au sosit Sâmbătă dimineața (29 Martie v.) La gară studenții brașoveni au fost întâmpinați de mai mulți studenți universitari, în societatea cărora au vizitat grădina muzeului național, palatul regal din Buda, biserica lui Matia, aula curiei, grădina zoologică etc...

Seara excursioniștii au luat trenul spre Fiume, de unde după puțină sedere, au imbarcat pentru Abbazia. Dela Abbazia au călătorit pe jos la Lovrana, de unde s'au napoiat iar la Fiume, pentru a-și continua — după puțină odihnă — calea spre Venetia.

Această frumoasă excursiune de studii are în program Italia, Grecia, Turcia și România.

Condamnarea la moarte a unui ofițer rus. Din Wladiwostok se anunță: Tribunalul militar l'a osândit la moarte pe locotenentul Sotin, care l'a împușcat în mână pe un reprezentant al firmei Kunt et Albert.

Un ziar din Sicilia reproducând un articol românesc. Marele ziar italian din Sicilia: „Gazzetta di Messina e delle Calabrie”, care apare la Messina, reproduce în întregime articolul „*Succesiunea Romei*”, apărut în ziarul „Românul” și în revista „*Selețiunea*” și datorit dlui Mircea R. Șirianu. Ziarul italian însoțește articolul, a cărei traducere italiană este foarte reușită, cu un comentariu foarte elogios la adresa Românilor.

Familia regală română la Ploiești. Ni se comunică din Ploiești că vizita pe care M. Sa regina împreună cu A. Lor regale au făcut-o Duminecă orașului Ploiești și dnei Victoria Al. Gh. Radovici soția ministrului industriei și comerțului a luat caracterul unei entusiaste și grandioase serbări a întregului oraș.

La toate locuințele din centru până la periferii falfăia drapelul național: pitoreștele noastre scoarțe în care arta noastră națională se imprimă cu atâta artă și grație, străluceau în lumina solară la balcoane, ferestre și chiar pe gardurile caselor mărginașe la toate intrările străzilor se ridicaseră arcuri de triumf.

La orele 1 și ceva familia regală a părăsit Ploiești cu un tren special.

M. Sa regina și Alteța Lor au fost viu impresionate de primirea entusiastă care i-au făcut-o țărani în tot parcursul prin județul Prahova.

În toate satele țărani, îmbrăcați în costume naționale au întâmpinat familia regală cu flori și cu pâine și sare.

(Amănunte urmează. — Cor.)

A treia sezoane artistică și literară a „Flacărei”, organizată în favorul grădinei de copii a Soc. ort. rom. naționale a femeilor române, va avea loc în sala Liedertafel din București, sub președinția dlui G. Diamandi. Vor citi din operele lor dnl: I. Brătescu-Voinești, G. Galaction, G. Diamandi, Ion Minulescu, Petre Locusteanu și Oreste.

Doamna Locusteanu-Bonciu va cânta diferite arii, și dsoara Maria Filotti dela Teatrul Național va recita versuri.

Salonul „*Tinerimea artistică*” din București. Alaltăieri s'a deschis la București salonul „*Tinerimea artistică*”. În marele salon se întâlnesc numele lui Strâmbu, Ressu, Vermont, Pallady, Ște-

fan Popescu, Kimon Loghi, I. Steriadi, Hârlescu, dna Cuțescu-Stork și alții.

În sala vecină figurează Grant, Basarab, Petrașcu, Verona, Satmary, Sanielevici, Dărăscu, Mihailescu, Nyelies, Schenker, Schweitzer-Saulescu etc...

Între sculptori întâlnim pe Paciurea, Burcuș, Spâthe, Severin, Olteanu, Aristide Iliescu.

Sborurile locotenentului N. Protopopescu. Ni se anunță din Craiova: Aviatorul locot. de rezervă N. Protopopescu, directorul băncii Olteului din Slatina a sosit în Craiova, Sâmbătă la orele 6 cu un aeroplan sistem Bleriot, având ca pasager pe soția sa. În momentul aterisării era să se întâmple un grav accident, care din fericire a fost evitat. După o oră aviatorul a părăsit orașul tot în sbor mergând la Slatina.

Distanța dela Craiova la Slatina a parcurs-o într'o jumătate de oră.

Dnl locotenent Popovici și Gr. Brezeanu au urmărit pe îndrăznețul aviator.

Parastas pentru martirii cauzei omânești din Macedonia. Ni se anunță din București, că azi, Marți 1 Aprilie v. societatea Macedo-română va organiza un parastas, care se va oficia la biserica Sf. Gheorghe, pentru Aromânii masacrați la Corița.

O anchetă a ziarului „Die Zeit” despre moda de azi. În numărul său de Paști, ziarul vienez „Die Zeit” publică o interesantă serie de răspunsuri despre moda de azi primite dela o mulțime de scriitori și artiști etc... între cari amintim pe: Carmen Sylva, G. A. de Cailavet, Georges Teydeau, Siegfried Wagner, Peter Altenberg, Ida Roland, Jeanne Prevost, Dr. Max Reger, Principesa Gabriela Wrde, contesa Eva Baudissin etc.

Căsătoria unui Bonaparte. Din New-York se anunță, că acolo a avut loc în zilele acestea căsătoria lui *Ierome Napoleon Bonaparte*, strănepotul lui Napoleon I, cu dna Balanche Pierre Strebergh. Mireasa care va purta de acum acest nume istoric e o femeie de curând divorțată. Ea pe lângă multe altele e și o excelentă dansatoare. D. Bonaparte, după cum spun ziarurile din New-York e cu mult mai mare, decât faimosul Napoleon I, însă fruntea lui și trăsăturile feței seamănă cu ale vulturului dela Austerlitz.

Imoralități pe-un vapor francez de război. Autoritățile de marină, au constatat, că echipajul vaporului „*Republique*” a început să ducă o înfiorătoare viață de imoralitate. A avut loc o severă anchetă din care mai mulți ofițeri ai vaporului, au ieșit grav compromiși.

Raidul Monaco-Viena. Din Monte Carlo se anunță, că aviatorul francez Brindejone a plecat în drumul Monaco-Geneva-Viena. Brindejone a fost silit însă să se întoarcă iară la Monaco, căci aparatul avariindu-se și-a pierdut stabilitatea.

Apel! Reuniunea meseriașilor și comercianților din Sebeșul săsesc și provincie „Andreiana” a înființat din prilejul morții fostului ei întemeietor și președinte *Gheorghe Tătar* un fond care să-i eternizeze numele. Deoarece decedatul a avut mulți prieteni și cunoscuți buni, cari poate ar dori ca pe oarecare cale să deie expresiune părerii de rău pentru această pierdere, aduc aceasta la cunoștința obștească cu rugarea ca eventualele contribuiri să se trimită la adresa subscrisului. Sebeșul săsesc, 12 Aprilie 1914. *Ion Băilă*, președinte.

Evenimentele din Albania. Principele Mirdiților, Bib-Doda a sosit la Durazzo, însoțit de 23 Albanezi cari au urmat în Italia cursurile școlii de subofițeri. Se crede că cu acești subofițeri, Bib-Doda va începe organizarea militară a Mirdiților.

Principele de Wied a avut o lungă întrevedere cu Essad pașa și cu generalul Deveer,

pentru a hotărî măsurile ce sunt de luat în vederea pacificării ținuturilor albaneze de sud.

După cât se telegrafiază din Berlin ziarelor italiene, în cercurile diplomatice berlineze se confirmă că atât Italia cât și Austro-Ungaria nu vor întreprinde nici o acțiune izolată în Albania.

Tragedia unor cioclii. Aproape de Miskolcz, în comuna Felsőszolca, murind o fată mare, trei flăcăi din sat s'au dus să-i sape groapa a-fundă cu pivniță, ca o criptă. Când era aproape să termine cu săpatul, fiind pământul moale s'a năruit peste ei. Unul a fost scos în viață, ceilalți doi și-au aflat moartea în mormântul săpat de ei...

Sinucidere. Alaltăieri sera la orele 6 s'a sinucis fostul primar al orașului Teresiopol Georgevici Sredoje. Cauza sinuciderii ar fi, zice-se, că fratele său, care în prezent petrece în Fiume îi cerea mereu ajutoare bănești. Georgevici Sredoje care era în vârstă de 60 de ani, și era unul din cei mai bogați și mai cu autoritate proprietari din Bacica, neavând puterea să refuze cererile fratelui său, de teama că acesta îl va ruina materialicește, s'a sinucis.

Furt de tablouri dintr'o biserică. În decursul serviciului divin. Din basilica Sâni Paolo Maggiore, una dintre cele mai vechi biserici din Neapol, s'au furat Duminecă în decursul serviciului divin, două prețioase tablouri.

Vorbe de spirit. Certăți de puțină vreme, Balzac și Dumas se întâlniră din întâmplare într'o casă prietenă. Tot timpul vizitei cei doi iluștri scriitori nu vorbiră un singur cuvânt, dar plecați cei dintâi spre miezul nopții, Balzac dând cu cotul în autorul celor „*Trei Mușchetari*”, zise în gura mare fără să-l privească pe Dumas:

— „Când mă volu toci de tot voi face și eu teatru”.

— „Atunci începe numai decât”, riposta Dumas.

Cunoscutul dramaturg francez Labiche era pe patul de moarte. Fiul său, care și el fusese greu încercat prin pierderea soției sale, ședea lângă patul bolnavului. Într'un moment de durere fără să-și dea seamă de ce spune, zise tatălui său:

Pentru că ai să revezi în ceruiri și pe iubita mea soție, spune-i că eu o iubesc încă.

La care Labiche, glumeț până în ceasul din urmă, întredeschizând un ochiu îi răspunse:

— Ce-ar fi dacă ți-ai face tu însuți comisionul?

x **Noutăți de primăvară,** pălării elegante, cravate ciorapi, albituri pentru bărbați, batiste pentru buzunar, rocuri de gumă, căciuli pentru călătorie și bogat asortiment de tot felul de articoli de modă pentru băieți, cu prețuri foarte ieftine în **prăvălia de modă pentru bărbați „Chic”** Arad, bulev. Andrassy nr. 15.

x **Reticule elegante de mătasă p. femei, garnituri pentru călătorie, geamantane, pungii, articli de toaletă, asortiment foarte bogat și prețuri foarte ieftine la firma HEGEDŪS.** He 1891

x **Primul depozit român de plane și armoniuri, T. POPOVICI, Sibiu (Nagyszeben)** strada Cisnădiei 7, ofere onoratului public român plane, pianine și armoniuri din cele mai bune fabrici din străinătate în toate execuțiile cu prețurile cele mai favorabile pe lângă împachetare (ladă) gratuită și transport franco. Plătire în rate mici. Cereți catalogul depositului. (Po 1840)

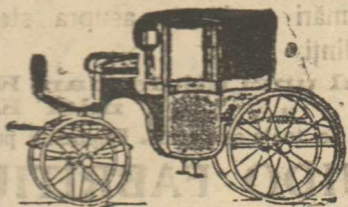
x **În atențiunea bolnavilor! Balsamul Mitteltmann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură căfea. Pretul 2 coroane. Pregătește și ex-**

Ka 12.

Telefon Nr. 467.

Kardos Gyula,

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară
cu putere electrică TEMESVÁR-GYÁRVÁROS,
Háromkirály-ut 14. sz. (Casa proprie).

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de flerar, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de bransa aceasta, cu prețurile cele mai moderate — Prețurent gratis și franco. — *Cară funebre*, felurite căruțe »landaner« cu prețuri moderate

pediază: Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhid-u. (Ml 1621)

x Zhe bune, dulci, plăcute
Fîndcă vreau ca să am multe
Ciocolată, poame, zahăr
Numai dela MESSER ILLES cumpăr.
A r a d, str. Deák Ferencz nr. 8.
(Me 2037—5)

Cronica socială.

Se va ține concert, teatru, etc. etc. în următoarele localități:

În 20 Aprilie n. (a 2-a zi de Paști): la *Albă-lulia*, petrecere împreună cu producțiune teatrală-corală în reduta orășenească (Chiosc); la *Booz*, producțiune teatrală-muzicală în edificiul scoalei conf.; la *Cugir* producțiune teatrală și dans în salele ospătării comunale; la *Haşag*, producție corală-teatrală în sala școalei gr. or.; la *Minis*, festivitate școlară, în sala de inv. a școalei gr. or.; la *Pecica*, concert și petrecere populară cu concursul corului bisericesc al plugarilor din Curtici; la *Săsciori*, producție teatrală în edificiul școalei.

În 21 Aprilie (a 3-a zi de Paști): la *Alecus*, producție teatrală în sala de inv. a școalei gr. cat.; la *Făgăraș* producție teatrală cu concursul dșoarei *Relly Popa-Rădu*, elevă a conservatorului din București, în sala otelului „Transilvania” (Lauritsch); la *Halmagiu*, reprezentație teatrală și dans în osp. dlui Kovács.

În 25 Aprilie n.: la *Elisabetinul-Timșoarei*, concert, declamațiuni și dans în localitatea („Novotny”) Erzsébet.

În 26 Aprilie n. la *Caransebeș* serată artistică (și dans) cu concursul dnelor *Lucia Cosma* și *Elisabeta Jurca*, în sala otelului „Pomul verde”.

ECONOMIA

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

— 14 Aprilie.

Grâu pe Aprilie	12.58
Grâu pe Maiu	12.37
Grâu pe Octomvrie	11.34
Secară pe Aprilie	10.33
Secară pe Octomvrie	8.69
Ovăs pe Aprilie	7.76
Ovăs pe Octomvrie	7.74
Porumb pe Maiu	6.86
Porumb pe Iulie	6.97

Bibliografie.

A apărut:

„Ramuri” cu următorul sumar: D. Tomescu: (Treți steluțe). — G. Bogdan-Dulcă: „Domnul Notar”. — I. U. Soricu: O, zeii mei (poezie). — M. Simionescu-Râmnicănu: Fata Gapistului Soare (nuvelă). — G. Tutoveanu: Povestea Oituzului (poezie). — H. Stahl: Pe lună. — Zaharia Bărsan: Cântec (poezie). — Ileana: Tanti Sevăștița. — D. Tomescu: Lipsa de eroism a generațiilor de azi. — Cronică.

Economia de casă întocmită după mai mulți autori de Iudita Secula, fosta directoară la școala română de fetițe din Arad. Prețul 3 cor. plus 20 fil. porto.

Dr. B. Baslota, medic. *Despre lungoare*. (Febră tifoidă, tiphus abdominalis). Prețul 20 fil. plus 10 fil. porto.

Anemia (lipsa de sânge). O consultație medicală, 30 fil. plus 10 fil. porto.

De vânzare la Librăria Concordia Arad.

POSTA ADMINISTRAȚIEI

Petru Bura, M. Zombor. Am primit 7 cor. în abonament pe cvart. II 1914.

Ioan Blidariu, Topleț. Abonamentul e achitat până la 1 Iulie 1914.

Redactor responsabil: **Constantin Sava**.

AVIZ.

Pentru de a face cunoscute în cercuri cât mai largi produsele societății noastre, oferim on. public rachiu de prune — în vederea sărbătorilor apropiate — în preț excepțional de ieftin.

18%	dela 49 fileri.
20%	55 "
22%	59 "
25%	69 "
28%	81 "

Rachiul prefript și de coarne, drojdii cu prețuri foarte moderate.

Mustre se trimit pentru 40 fileri în mărci postale.

„PRUNA”

societate pe acții industrială și comercială în **Marosillye**.

(Pu 2033)

Se caută

un candidat de avocat

cu 1 Mai ori 1 Iunie, plată după învoială. A se adresa la administrația ziarului.

(A 2018)

Bătăturile,

la 997

scortogenia pielei, urciorii de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți

„CANNABIN”

1 sticlă 1 cor., francată
1 corăzană 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la pregătitor: Dr. E. FLESCN, farmacie la „CORDANĂ” în Győr.

Alte K. K. Feldapotheke

WIEN, I. Stefansplatz 8.

Depozit de totfelul de preparate farmaceutice și cosmetice din țară și străinătate.

CREMĂ HAZELINE. Cel mai probat cosmetic pentru piele crispată aspră și pentru inflamațiuni de pe de orice natură. — Tubul costă cor. 2-10 și 1-20

POMADĂ ORIENTALĂ împotriva petelor de pe față
La această săpun cor. 1-60
—70 fil.

PETROSOL fluid împotriva asudării picioarelor
efect sigur, prețul . cor. 1-20
(E 1950)

Beutură excelentă și cu gust bun, care produce sânge. — Recomandată de medici contra boalei de anemie, lipsă de sânge, nervositate, reconvalescență.

Influințează producerea sângelui, întărind muschii și nervii, dă apetit fără a avea ceva urmări neplăcute asupra stomacului sau la dinți.

Prețul unei sticle mari K 3-50

” ” ” mici K 2. — Se capătă în toate apotecele. Depozitul principal la

GUIDO FABRITIUS

Fa 1407. apotecar în Sibiu.

Radó Gyula

prăvălie de confecțiuni pentru dame în ARAD.

!

Noutăți în

COSTUME

din cöttelen, pepita și alte stoffe la modă cu cel mai bun croi, acum dela 35 cor. în sus.

!

JACHETE

după moda cea mai nouă.

Jachete scurte,

Capoate de sport,

Jachete de mătăsă,

Capoate albe,

Pardesiuri pentru copil,

Haine pentru fetițe,

Talii,

Halate,

Fuste,

Mantale de lister și gumă

în asortiment extraordinar.

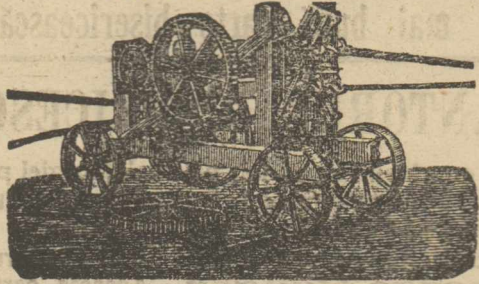
!

Bluze și haine de doliu.

Prețuri fixe! Telefon: 238.

(Ra 1995)

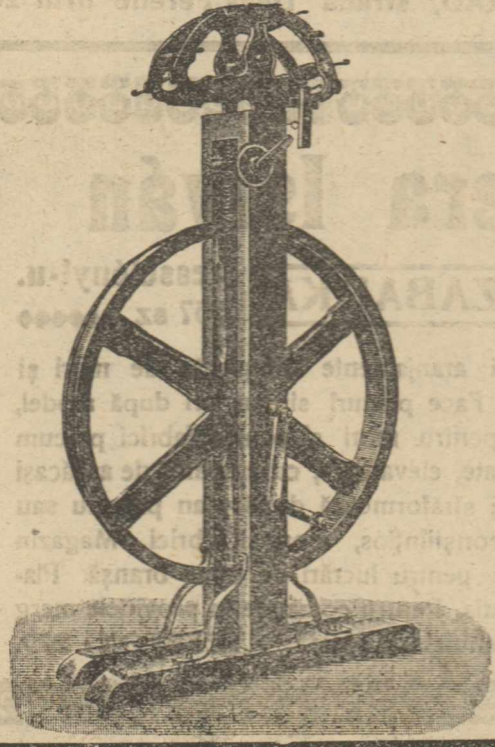
Ha 1877

Mașini **funării** și unelte ca specialitate de pentru ani îndelungați se execută solid în fabrica de mașini

ADAM HAUK
APATIN. UNGARIA.

Cu modele stau cu plăcere la dispoziție.

Ceasornice,
Bijuterii,
Gramofoane, Plăci.

Chiar și pentru plătiri în rate.

Rog să mi-se trimeată oferta!

Ceasornice „Strapa”, dela 5 cor. în sus, inele-itere 80 filleri. Lunar noue recepții de plăci. Mare magazin de articuli pentru sport și lampe electrice pentru buzunar! Pentru ceasornicele și gramofoanele noui se dă garanție de 10 ani, iar pentru reparațiile o garanție de 5 ani. Atelier de reparare pentru ceasornice, bijuterii, gramofone. Schimb de aur și argint sdrobit. Tóth József, Cronometru și orologier artistic, Seghadin (Szeged) Dugonics-tér Nr. 11. Numeroase scrisori de recunoștință. Prețurile ilustrat gratis. Permanent nou-tăți de plăci românești.

E în interesul fiecăruia

că înainte de a-și cumpăra țesătură de sârmă, țesătură pentru garduri site și matrațe de sârmă de oțel, să ceară prospect dela singurul preparator de lucrări de sârmă

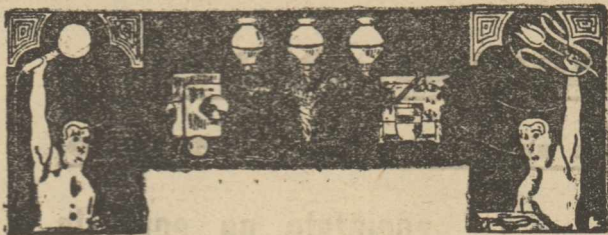
Fischer Testvérek

fabrică de țesătură de sârmă și țesătură pentru garduri

Arad, József-főherceg nr. 8.

(vis-a-vis de biserica evang.), Vă veți convinge că aici veți putea cumpăra cele mai bune și mai ieftine țesături de sârmă. Fabrica: str. Kossuth nr. 45.

(FI 1866—25)

INGINER

CAROL GRAEFF,

Biron tehnic și întreprindere de instalațiuni
Bistrița, (Besztercze) str. Ungur nr. 25

Execută lucrări pentru iluminatul central cu electricitate, baterii de electricitate, curent slab, apaducte și canalizare, în orice mărime și execuțiune. — Liferență motoare, mașini industriale, transmisiuni, aparate medicale și pentru semnale, fiere de călcat cu electricitate, aparate pentru încălzit și fert. — Execută schițe, proiecte prospecte și socoteli de rentabilitate,

Magazin permanent de toffelul de lampe electrice și material de instalațiuni. Proiecte, prospecte și socoteli de rentabilitate gratis fără obligamente.

Plătiri în rate! Ca 1849 Condițiuni favorabile de plătire! Plătiri în rate!

Pentru lucrările executate garanție pe mai mulți ani. — Intreprinderea aceasta nu e provizorie.

Délczeg Pál
PIETRAR

BISTRITA, (vis-à-vis) de cimitirul evanghelic.

Atrage atențiunea on. public din loc și provință asupra magazinului de și atelierului de pietrărie. — Bogat asortiment de monumente mormântale de marmoră de Carrara, granit, sienit, porfir, labrador etc. Execută toffelul de lucrări de pietrărie și sculptură în piatră, după orice desen, precum în monumente mormântale, s. Treime, cruci pe lângă drum și lucrări de piatră pentru clădiri în stilul cel mai frumos și modern. Renovarea și aurirea monumentelor vechi mormântale se execută prompt și ieftin — Prospecte și deseneuri la dorință trimet gratis și franco. — Renumita mea firmă să nu o confundați cu alte firme similare. (Na 1347)

Fiecine

are deja cunoștință!

că cele mai bune și mai ieftine

parfumerii
și stropitoare de Paști

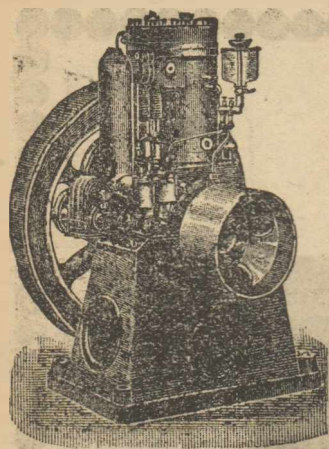
se pot procura dela

Drogheria Centrală

Vas Sándor és Társa

Arad, Bulev. Andrássy.

Va 1998

Szegő

Ferencz és Tsa,

gépkereskedelmi vállalat

BUDAPEST,

V., Szabadság-tér 17.

(Tózsdepalota).

Se 1822

AGENCIA PRINCIPALĂ în Ungaria a motoarelor cu uleu brut a fabricii de motoare sistem „Wotan” cu patru tacte a firmei MEX WIEDECK.

Cele mai noi stabilimente de motoare pentru absorbirea gazurilor și motoare-Diesel.

Garanța cea mai mare. Condițiuni favorabile de plată. Cereți catalog.

TELEFON: 11-75.

Mo 1222

Mokos Sándor

VOPSEȘTEI

CURĂȚEȘTEI

Primește spre vopsire și curățire chimică haine de femei, bărbați și copii. Pentru comoditatea on. public am deschis o prăvălie în Zöldfa-Passage nr. 93. — Spăl guleri și manșete în mod ineccepționabil.

Fabrica: strada Körösnal 13.

Localuri colective: în Zöldfa-Passage nr 93 și în str. Rákoczi 7.

— Prețuri fixe! —

Mokos Sándor

Oradea-mare (Nagyvárad).

Gea mai bună carte bisericească!

CANTORUL BISERICESC

sau cuprinsul vecerniei, utreniei liturgiei pe 8 glasuri, împreună cu rânduiala serviciului tuturor sărbătorilor de pe întreg anul și a tipicului bisericesc. Aranjat de învățătorul **George Bujigan**. Aceasta carte nu trebuie să lipsească din nici o biserică, precum din nici o casă creștină. Cu peste 450 pagini. Prețul unui exemplar broșat e 10 cor., legat în pânză 12 cor., în pele 14 cor.

De vânzare la:

Librăria „CONCORDIA” (Tribuna),
ARAD, strada Deák-Ferenc nrul 20.

BĂIEȘIT!

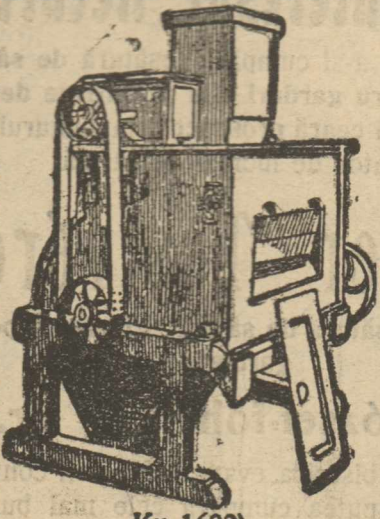
Sfredelire și exploatare de pietrișuri. **Mașini sfredelitoare și ciocane sfredelitoare**, foarte potrivite și promovătoare de câștig, pentru exploatarea băilor de granit, bazalt, peatră de var și băi de metal, pile și mașini pentru lucrarea pietrelor, compresoare, cele mai noi modeluri și cele mai mari mașini, aranjament și montare după examinarea băii, prospect practic surprinzător pe lângă garanție. Am montat numeroase băi în Ungaria și Austria, cari lucrează cu succes.

STEMMER A. JÓZSEF

specialist

(Se 1786)

NAGYVÁRAD, Rákoczi-ut 35 sz.

Ku 1602)

Kutsera István

Instalator de mori **SZABADKA**, Vesselényi-u. 667 sz.

Execută și instalează aranjamente complete de mori și fabrici în provincie. Face planuri singur ori după model, construiește mașini pentru mori și pentru fabrici precum și ciururi pentru bucate, elevatoare, curățitoare, de arpăcași și site pentru alcalii; străformează după plan propriu sau modele prompt și conștiințios, mori și fabrici. Magazin permanent de modele pentru lucrări de orice branșă. Planuri și prospecte gratis. Pentru comande în provincie merg la fața locului pe cheltuiala proprie. TELEFON: 279.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 133.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszében.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de Institutul financiar (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijloacește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinel.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbații de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”),
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉKÉS, CSANÁD, BIHOR, TMIȘ, TOBONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Jozsefföherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria”
Ba 240—166)
Telefon nr. 850

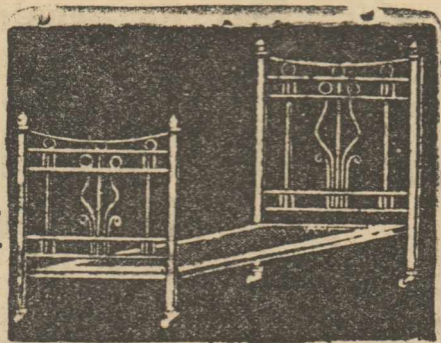
Agentură principală: IULIU ROȘESCU, Cluj (Kolozsvár), Kossuth L.-u. 26.

Agentura principală Lugos, la filiala „ALBINA”.

Mobile de aramă, de nichel și de fier, în orice mărime, pentru dormitoare, sanatorii și oteluri, prospecte speciale, pe lângă condițiuni favorabile de platire se pot procura la

Czell és Frank, Brașov (Brassó)

(Ce 260)

fabrică de mobile de aramă și fier și de bănci de școală brev.

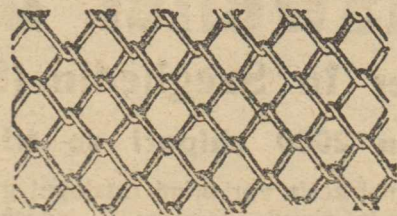
Str. Kolostor.

Catalog de prețuri ilustrat gratis.

Folos puțin, circulație mare.

Fabrica Első szabadkai sodronyszövő fonó- és vasszerkezeti gyár in Szabadka

execută și expediază grabnic țesături de sârmă în 6 și în 4 colțuri, **matrațe** în cadre de lemn și fier, **săte**, **ciururi** și țesături de Rabitz, săte și ciururi gata.

(Bu 1875)

Ciururi pentru zisip și pentru apărarea contra schinteiilor. Foiu pentru biserici, ferestri de fier și scutitoare de ferestri și totfelul de lucrări în această branșă.

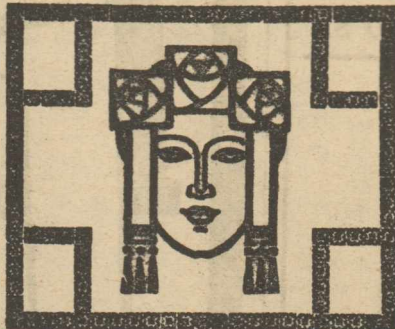
Prețurile și lucrările mele sunt afară de concurență.

Cereți-mi oferte.

Împelarea exclusă.

FISCHER BÉLA,

fotograf,
FĂGĂRAȘ — (FOGARAS),
piața cetății.

Pregătește fotografiile cele mai moderne, mărimi de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execut cărți postale cu fotografii, fotografii pe porțelan pe pietrii monumentale, după orice fotografii. FI 1045

Comandele din provincie se execută prompt și conștiințos.

Po 1960

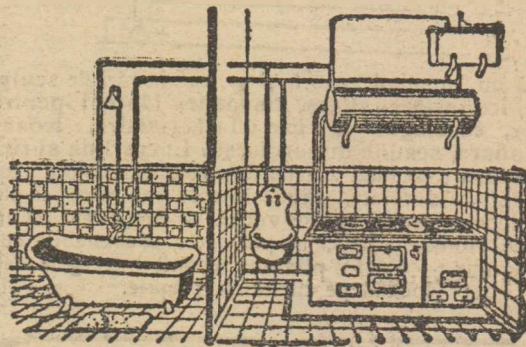
VASILIE POPOVICIU

atelier de lăcătușerie de artă edificiil și instalațiuni de apaducte

SIBIIU
(Nagyszeben)

str. Anna nrul 11 și
str. Gușterii nr. 75.
(Casa proprie).

Primește orice lucrări de branșă aceasta precum: strângerea cu fier a zidurilor, pregătirea de porți și garduri de fier, balcoane, trepți, îngrădituri de morminte, cămine și cuptoare etc. executate artistic și prompt. Primește totodată spre efectuare totfelul de reparaturi atingătoare de branșă aceasta pe lângă prețuri ieftine și serviciu punctual.

Aduc la cunoștința

on. mușterii că

întreg asortimentul de

ghete Kobrak

le vând cu prețuri sub prețul de fabrică.

Priviți prețurile ieftine din galantare!!

FIȚI ATENȚI LA FIRMĂ!

Lányi Marcell

magazin de ghete

Arad, Str. Atzél Péter 1.

(La 1965-10)

Léber Gyula

prima fabrică ardeleană de matrațe, de sârmă, de stofă, de sârmă pentru garduri și matrațe cu coardă.

Cluj (Kolozsvár)

Egyetem-utca 7 și Petőfi-utca nr. 13.

(Le 1788)

Oferă țesături de sârmă, garduri și porți de gală pentru grădini, păduri, vii, morminte etc., sârmă pentru garduri la curtea de galițe, matrațe de sârmă cu prețuri convenabile, deja dela 30 fil. în sus. Prețurent ilustrat cu provocare la ziarul acesta se trimite gratis și franco.

Premiat Expoziția internaț. de modă, Paris 1911: Grand Prix și med. de aur
Expoziția univ. din Roma 1911: Grand premiu și medalia de aur.

La

„Croitoria universală”

I. PETRAȘCU

SIBIIU, Str. Cismădiei 30

Telefon nr. 172.

: Croitorie civilă și militară :

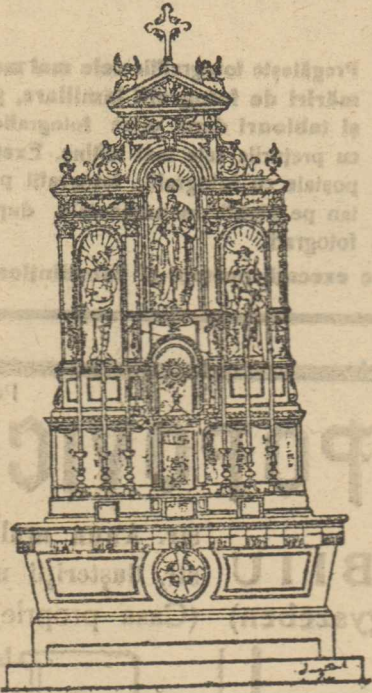
Mare depozit de stoffe engleze și indigene, precum și totfelul de articole militare. (1845-30).

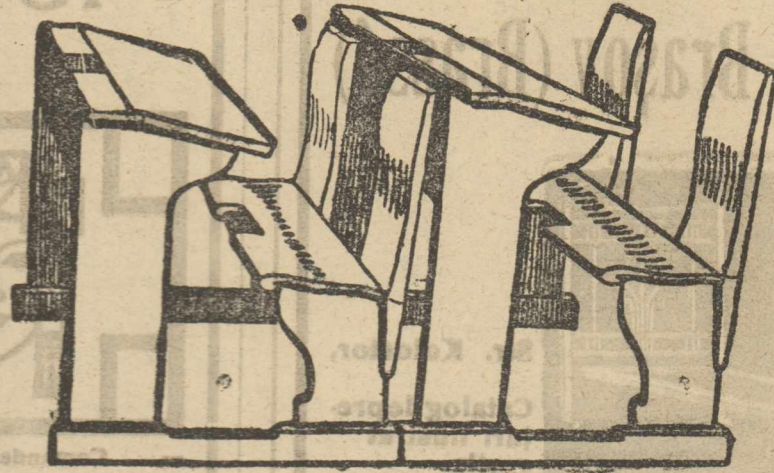
Su 1920

Szubotha István

atelier de construcția de altare și de aurire artistică
Budapest, VIII., Hunyadi-u. 26 sz

Oferă on. preoțimi gr. ort. și gr. cat. lucrări de sculptură, iconostase, altare, amvoane, fântâni pentru botez, cosciugul Domnului, statire, icoane staționare, scaune duhovnicești. Lucrări de aurire și pictură executată artistic de la cele mai simple până la cele mai decorate. Primește spre renovare și pictare iconostase și altare vechi. — Prețurent nu am dar cu proiecte artistice și prospecte convenabile servesc gratis. — Pentru primirea lucrărilor merg la fața locului pe cheltuiala proprie.

CORNEL JUCU

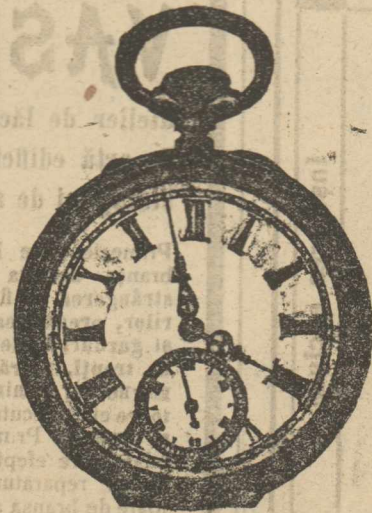
mare stabiliment
pentru aranja-
mente moderne
de școale și bi-
serici. ::

LUGOS,

strada Hunyadi nr.
11 și str. Corvin 9.

Telefon 24.

Ja 702

Ba 1465

Cele mai bune oroloage, cele mai solide și cele mai moderne juvaericele atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă cheazășie de 10 ani cu prețuri ieftine, lătrează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreagă Ungaria

Brauswetter János,
orologier în Szeghedin (SZEGED).

Catalog cu 2000 chipuri se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul »Românul«, (adeacă scriu că a cetil
» anunțul în »Românul«.)

Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Asortiment colosal

de noutăți de primăvară, pardesiuri pentru bărbați, băieți și copii, haine și pantaloni de modă, cu prețurile ieftine fixe indicate.

Szántó Mór és Társa

magazin de haine **ARAD**, palatul teatrului și colțul străzii Atzél Péter, în parter și la etaj. ● ● ● ● Serviciu prompt.

Firma noastră mai are filiale la:

Miskolcz, Arad, Sătmar, Sighetul-marmației, Sátorajauhely, Salgótarján, Ózd, Rozsnyó etc.

Sa 1078

Prețuri fixe!**Telefon nr. 421.**

Noul nostru mare prețurent ilustrat îl trimitem oricui gratis și franco.

